

UCHWAŁA NR 111/XIV/2025
RADY MIEJSKIEJ W LIBIĄŻU

z dnia 6 czerwca 2025 r.

**w sprawie przyjęcia „Programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających
przemocy domowej w Gminie Libiąż na lata 2023 - 2028”**

Na podstawie art. 18 ust.2 pkt 15) ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1) ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1673) Rada Miejska w Libiążu uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Libiąż na lata 2023-2028” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Libiąża.

§ 3. Traci moc uchwała Nr LI/400/2023 Rady Miejskiej w Libiążu z dnia 27 października 2023 r. w sprawie przyjęcia „Programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej w Gminie Libiąż na lata 2023 – 2028”.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Libiążu

Dariusz Derendarz

**Załącznik do Uchwały
Nr 111/XIV/2025
Rady Miejskiej w Libiążu
z dnia 6 czerwca 2025 r.**

***Program Przeciwdziałania Przemocy
Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej
na lata 2023-2028***

Spis treści

1. WSTĘP	2
2. PODSTAWY PRAWNE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ	4
3. CHARAKTERYSTYKA PRZEMOCY DOMOWEJ	5
3.1. Definicja przemocy	5
3.2. Rodzaje i formy przemocy domowej	8
3.3. Fazy cyklu przemocy	10
3.4. Strategie powstrzymywania przemocy domowej	12
3.5. Skala występowania zjawiska przemocy w Polsce	14
4. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE LIBIĄŻ	15
4.1. Wyniki badań i rekomendacje	27
4.2. Cele i metodologia badania	28
4.3. Problem przemocy w świetle badań ilościowych. Charakterystyka uczestników badania	31
5. WNIOSKI Z BADAŃ I REKOMENDACJE	31
6. PLAN STRATEGICZNY PROGRAMU	34
6.1. Analiza SWOT gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej	34
6.2. Cel główny i cele szczegółowe programu	35
6.3. Adresaci programu	44
6.4. Przewidywane efekty realizacji programu	44
6.5. Finansowanie programu	44
6.6. Monitoring i ewaluacja programu	45

1. WSTĘP

Niniejszy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2028 obejmuje zadania, jakie na Gminę Libiąż nakłada nowelizacja przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz.1249 z późn. zm.).

Ustawa ta wprowadziła szereg zmian, które istotnie rozszerzają zakres przedmiotowy i podmiotowy przemocy domowej, a tym samym sytuacji, w których organy reprezentowane w zespołach interdyscyplinarnych zobowiązane zostały do założenia i prowadzenia procedury „Niebieskie Karty”.

W dniu 29 czerwca 2023 r. Rada Miejska w Libiążu podjęła uchwałę Nr XLIX/379/2023 w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego.

Zgodnie z art. 9a ust. 2 cytowanej ustawy członków zespołu interdyscyplinarnego powołuje Burmistrz. W związku z powyższym od 18 września 2023 r. na terenie Gminy Libiąż działa Zespół Interdyscyplinarny powołany w drodze Zarządzenia Burmistrza Libiąża.

Zarządzeniem Burmistrza Libiąża nr 0050.792.VIII.2023 z dnia 08.09.2023 r. w skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Libiążu obligatoryjnie weszli przedstawiciele:

1. Jednostki organizacyjnej pomocy społecznej.
2. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Policji.
4. Oświaty.
5. Ochrony zdrowia.
6. Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Chrzanowie.

Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9b ust.2, ustawy w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie przemocy domowej na poziomie lokalnym,
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom,

- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową,
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań,
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”,
- 8) przekazywanie informacji, o których mowa w art. 9e ust.3 oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust.5a,
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową,
- 10) składanie na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971r.- Kodeks wykroczeń.

W ostatnich latach obserwujemy znaczny wzrost zainteresowania szerokich kręgów społecznych problematyką przemocy domowej. W większości miast naszego kraju powstały wyspecjalizowane placówki zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz udzielaniem interdyscyplinarnej pomocy osobom doznającym przemocy domowej. Sam fakt dostrzeżenia problemu cierpienia innych osób w środowisku domowym jest pozytywnym znakiem czasu i przejawem dojrzałości i odpowiedzialności znacznej części naszego społeczeństwa.

Problem przemocy domowej jest aktualnie tematem różnego rodzaju przekazów medialnych. Można zatem zauważyć, że nie stanowi już tematu tabu, wychodzi z ukrycia, a osoby doznające przemocy domowej mają szeroki dostęp do informacji o przysługujących im uprawnieniach oraz miejscach, w których mogą uzyskać niezbędną pomoc i wsparcie. Niestety pomimo wielu podejmowanych przez instytucje rządowe i pozarządowe działań informacyjnych, edukacyjnych, prowadzonej profilaktyki w stosunku do rodzin zagrożonych przemocą, nadal obecne jest niepokojące zjawisko bierności, bezczynności i niechęci społeczeństwa do korzystania z wachlarza pomocy dostępnego na terenie całego kraju.

2. PODSTAWY PRAWNE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest **ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałania przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.)**. Definiuje ona pojęcie przemocy domowej, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy. Określa również zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej oraz wobec osób stosujących przemoc. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej określa dla samorządu gminnego zadania, które w szczególności dotyczą tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej poprzez:

- 1) opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej,
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Inne akty prawne wspomagające podejmowanie działań na rzecz osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową to:

1. Kodeks Karny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.) oraz Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.).
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 roku (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870) w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieskie Karty”.
4. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02.04.1997 roku (Dz. U. z 2009 r. Nr 114 poz. 946) rozdział drugi „Wolności, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela” regulująca zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawiająca na ich straży władze publiczne, przyznająca obywatelowi prawo żądania od organu władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.
5. Ustawa z dnia 07 lipca 2023 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426), która powstała w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci oraz skuteczna

ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę osób, instytucji i organizacji wspomagających rodziny, w tym dzieci.

6. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Libiąż na lata 2021–2028, która określa swój cel strategiczny jako zintegrowany system profilaktyki, ograniczania problemów uzależnień i zachowań agresywnych.

7. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na rok 2023, którego celem jest :

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej;
- 2) zwiększenie skuteczności ochrony osób doznających przemocy domowej i zwiększenie dostępności pomocy;
- 3) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc domową.

3. CHARAKTERYSTYKA PRZEMOCY DOMOWEJ

3.1. Definicja przemocy

Przemoc domowa może być zarówno przyczyną jak i skutkiem dysfunkcjonalności rodzin.

Należy do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Relacje medialne na temat przemocy wpłynęły na wzrost społecznej świadomości i zmusiły do przyjęcia faktu, iż we współczesnym społeczeństwie przemoc domowa jest zjawiskiem powszechnym, obecnym we wszystkich kręgach kulturowych i religijnych, w każdym zakątku świata. Towarzyszy ludziom w różnych relacjach i na różnych etapach życia.

W literaturze jest wiele definicji przemocy, która rozumiana jest jako zachowanie agresywne, ukierunkowane bezpośrednio na drugiego człowieka, przynoszące mu szkody fizyczne lub psychiczne. Pierwotnie przemocą określano nadużycie siły przez człowieka wobec drugiej osoby. Obecnie przemocą określa się takie zachowanie jednostki lub grupy, w wyniku którego inne osoby ponoszą uszczerbek na ciele lub psychice.

Odnosząc się do słownika frazeologicznego przemoc oznacza gwałt, przewagę z użyciem siły fizycznej wbrew czyjejś woli.

W słowniku języka polskiego przemoc to fizyczna przewaga wykorzystywana do czynów bezprawnych dokonywanych na kimś, narzucona bezprawnie władza.

Najpełniej przemoc domową precyzuje nowelizacja ustawy z dnia 22 czerwca 2023 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej w art. 2 pkt. 1 „*przemoc to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) *narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) *naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) *powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) *ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) *istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.*

W słowniku socjologicznym przemoc zdefiniowana jest jako, jeden z głównych, obok groźby środków przymusu polegającym na użyciu siły fizycznej przez jednostkę lub grupę, wbrew obowiązującym przepisom prawnym, w celu zmuszenia jednostki czy grupy do określonych działań lub też do zaprzestania czynności już rozpoczętej oraz bezprawne narzucenie władzy¹.

Wanda Sztander natomiast przez przemoc rozumie takie działania, które upośledzają moc kogoś, kto jest obiektem. Taki właśnie jest cel przemocy „*czyniący z człowieka istotę bezbronną*”.

Według Józefy Brągiel przemoc to każdorazowe, zamierzone działanie osoby, instytucji, społeczeństwa czy też państwa, które ujemnie wpływa na zdrowie, rozwój fizyczny i psychospołeczny.

Jerzy Mellibruda uważał natomiast, że przemoc to nieodłączna część naszego życia, na każdym jego etapie jesteśmy na nią narażeni. Według polskich specjalistów przemoc domowa to:

- 1) *działanie lub zaniechanie działań przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym,*
- 2) *z wykorzystywaniem przewagi sił lub władzy,*

1J. Cichła, *Dynamika i uwarunkowania przemian psychospołecznego funkcjonowania kobiet- ofiar przemocy domowej - w trakcie procesu terapeutycznego*, Wyd. PWSZ w Głogowie, Głogów 2015, s. 28-29.

- 3) godzące w ich prawa lub dobra osobiste, w szczególności w ich życie, zdrowie fizyczne lub psychiczne,
- 4) powodujące w ich życiu szkody lub cierpienie.

Z punktu widzenia prawa znęcanie się to przestępstwo, które podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5 (art. 207 KK).

Perspektywa moralna ukazuje przemoc, jako krzywdzenie słabszego czyli zło moralne. Spojrzenie psychologiczne na przemoc zwraca uwagę na cierpienie i bezradność ofiary, odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacje sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji pomiędzy sprawcą a ofiarą przemocy².

Na gruncie kryminalnym, przemoc to użycie siły fizycznej lub też groźba jej użycia, jeżeli zamiar osoby stosującej przemoc obejmuje spowodowanie szkód fizycznych w postaci uszkodzenia ciała lub śmierci.

Od wczesnego dzieciństwa człowiek obserwuje lub też osobiście doświadcza różnych form zachowań ludzkich, które służą krzywdzeniu innych, zadawaniu im bólu. W dorosłym życiu zachowania takie mogą być powielane. Istotną rolę odgrywa także wpływ środków masowego przekazu na człowieka, oglądanie przez młodych ludzi filmów o treściach związanych z agresją, przemocą, przestępstwem ludzi młodych, mało krytycznych, nie mających lub nie dążących do korzystania z innych źródeł wiedzy³.

Zgodnie z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 22 czerwca 2023 r. pod pojęciem osoby doznającej przemocy należy rozumieć:

- 1) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- 2) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- 3) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- 4) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- 5) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,

² J. Melibruda, *Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie*, www.niebieskalinia.pl/przewodnik_ustawa/poradnik_ekspertski_radza/01_Jerzy_Melibruda.pdf 13.12.2018r

³ K. Stanek, *Praca socjalna z osobą lub rodziną z problemem przemocy*, Wyd. Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2014, s. 20.

- 6) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- 7) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- 8) małoletniego – wobec którego jest stosowana przemoc domowa.

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym przez osobę stosującą przemoc domową należy rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemoc domowej.

Natomiast małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej traktuje się jak osobę doznającą przemocy domowej.

3.2. Rodzaje i formy przemocy domowej

Przemoc domowa to umyślne działanie, lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę sił przeciwko drugiej osobie, naruszające jej prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienia i szkody.

Przemoc domowa może przybierać różnorodne formy i rodzaje:

1. **Przemoc fizyczna** jest naruszeniem nietykalności fizycznej drugiej osoby, jest intencjonalna, powoduje uszkodzenia ciała, polega na biciu, kopaniu, popychaniu, policzkowaniu, duszeniu, szczypaniu, ciskaniu w drugą osobę przedmiotami, polewaniu substancjami żrącymi itd.
2. **Przemoc psychiczna** to naruszenie godności osobistej, słowne lub też niewerbalne groźby użycia przemocy, ubliżanie, szantażowanie, poniżanie, obrażanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów, wyśmiewanie poglądów, karanie przez odmowę uczuć itd.
3. **Przemoc seksualna** to naruszenie intymności, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych praktyk seksualnych, sadystyczne formy współżycia, gwałt, itd.
4. **Przemoc ekonomiczna** jest naruszeniem własności, niezaspokojeniem potrzeb materialnych rodziny, odmawianiem lub ograniczaniem dostępu do wspólnych środków finansowych, odbieraniem zarobionych pieniędzy, uniemożliwianiem podjęcia pracy zarobkowej itd.
5. **Zaniedbanie** - naruszenie obowiązku do sprawowania opieki ze strony najbliższych osób. Jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza m.in. ograniczanie lub odebranie środków na utrzymanie, pozbawienie żywności, niezbędnego ubrania, schronienia, brak

wsparcia w chorobie, nie udzielanie pomocy w potrzebie, uniemożliwienie dostępu do mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka itp.⁴

6. **Mobbing** jest formą przemocy stosowaną najczęściej w środowisku pracy. Dotyczy każdego fizycznego ataku, napaści, słownej obelżywości, zachowań pracowników lub skierowaną przeciwko pracownikom. Polega na uporczywym i długotrwałym nękanu lub zastraszaniu pracownika, wywołuje u niego zaniżoną ocenę przydatności zawodowej, ma na celu poniżenie lub ośmieszenie pracownika, izolowanie bądź też wyeliminowanie go z zespołu współpracowników.

7. **Stalking** oznacza uporczywe, natrętne nękanie osoby, przejawiające się w próbach nawiązania kontaktu mimo wyraźnego sprzeciwu drugiej osoby.

8. **Cyberprzemoc** oznacza przemoc z użyciem technologii informatycznych i komunikacyjnych m.in. internet, telefony komórkowe. Charakteryzuje się wysokim poziomem anonimowości osoby stosującej przemoc, jednocześnie jego siłą, nie fizyczną czy społeczną, lecz umiejętnością wykorzystywania możliwości, jakie dają media elektroniczne⁵.

9. **Przemoc strukturalna** ma miejsce w strukturach społecznych, w świadomości społecznej, w danej kulturze. Odbierana jest przez społeczeństwo, jako coś naturalnego. Nie dotyczy bezpośrednio fizycznego aktu, zamiaru użycia siły fizycznej czy psychicznego zranienia.

10. **Przemoc symboliczna** opiera się na prawie narzucania i wpajania zachowań służących interesom agresora. Osoby stosujące przemoc pragną osiągnąć pełną kontrolę nad zachowaniem osoby doznającej przemocy, często grożą wyrządzeniem krzywdy ulubionym zwierzętom osoby doznającej przemocy lub zniszczeniem przedmiotów mających dla niej szczególne znaczenie emocjonalne.

11. **Przemoc rytualna** oznacza zachowania agresywne lub autoagresywne w rytuałach religijnych oraz obrzędach, które służą wyzwoleniu ducha od potrzeb i żądz cielesnych. Najistotniejsze jest połączenie z Bogiem i osiągnięcie wyższego poziomu istnienia. Sama autodestrukcja ma służyć uwolnieniu się od poczucia winy i zadowolenia bóstw, które pełnią funkcję przeniesionych na zewnątrz wyrzutów sumienia⁶.

4 E. Kowalewska- Borys, *Problematyka przemocy w rodzinie*, Wyd. Difin, Warszawa 2012, s. 40.

5 K. Stanek, *Praca socjalna z osobą lub rodziną z problemem przemocy*, Wyd. Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2014, s. 31-37

6 J. Mazur, *Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość*, Wyd. Żak, Warszawa 2002, s. 57-58.

Biorąc pod uwagę emocjonalne aspekty zachowania osoby stosującej przemoc domową wyróżnić należy:

1. **Przemoc gorąca**, w której następuje impulsywność osoby stosującej przemoc przejawiająca się furią czyli wybuchem skumulowanych i niemożliwych do powstrzymania uczuć złości lub wściekłości. Ma na celu wywołanie cierpienia i spowodowanie szkód. Mogą ją powodować negatywne i intensywne przeżycia związane z frustracją, z zablokowaniem dążeń, z niespełnieniem oczekiwań i pragnień. Pojawia się agresywna reakcja na stres, która nie zostaje zahamowana i przelewa się na pozostałych członków rodziny.
2. **Przemoc chłodna** natomiast bywa znacznie spokojniejsza, choć czasem jest to jedynie pozorny spokój, który aktywuje emocje skutecznie kontrolowane i tłumione. Polega na realizowaniu przez osobę stosującą przemoc określonego scenariusza istniejącego w jego umyśle, a czasem w obyczajach i kulturze. Przemoc chłodna może być narzędziem oddziaływań zmierzających niejednokrotnie do wzniosłych celów, które są uzasadnieniem bolesnych dla bliskich środków⁷.

3.3. Fazy cyklu przemocy

Przemoc domowa nie jest czynem jednorazowym, często ma długą, kilkunastoletnią historię i najczęściej powtarza się według określonych, nietrudnych do zaobserwowania prawidłowości. Ma charakter cykliczny, powtarza się w trzech następujących po sobie fazach:

1. **Faza narastania napięcia** - polega na stopniowym wzroście napięcia pomiędzy osobą stosującą przemoc a osobą doznającą przemocy. Osoba stosująca przemoc staje się poirytowana, rozdrażniona, zaczyna zachowywać się w sposób zagrażający bezpieczeństwu osoby doznającej przemocy, krytykuje, obraża, upokarza i zastrasza bliską osobę. Każdy szczegół wywołuje jego złość, staje się patologicznie zazdrosny, obsesyjnie kontroluje sytuację. Osoby stosujące przemoc i jednocześnie nadużywające alkoholu niejednokrotnie zaczynają go spożywać w większej ilości. W tej fazie cyklu może dochodzić do mniejszych aktów przemocy wobec najbliższych osób. Osoby doznające przemocy mają świadomość nadchodzącego ataku, starają się nie wywoływać sytuacji konfliktowych.
2. **Faza gwałtownej przemocy** - następuje w niej eskalacja przemocy, osoba stosująca przemoc staje się gwałtowna, wpada w szal i wyładowuje swoją wściekłość na ofierze. Często

⁷ K. Stanek, *Praca socjalna z osobą lub rodziną z problemem przemocy*, Wyd. Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2014, s. 24-25.

zdarza się, że dochodzi do aktu przemocy fizycznej zagrażającego bezpośrednio zdrowiu i życiu osoby doznającej przemocy. Wybuch może być wywołany czymś zupełnie banalnym albo osoba doznająca przemocy sama świadomie lub nieświadomie prowokuje partnera „aby mieć to już za sobą”.

3. Faza skruchy (miodowego miesiąca) - zachowanie osoby stosującej przemoc przechodzi od zaprzeczenia tego co się stało, do prób odpokutowania i obietnic. Osoba stosująca przemoc przeprosza za swoje zachowanie, obiecuje poprawę, przynosi kwiaty, kupuje prezenty. W trakcie trwania tej fazy osoby doznające przemocy wycofują się z kontaktu z osobami pomagającymi, często zmieniają zeznania lub wycofują oskarżenia, usprawiedliwiają i bronią swoich oprawców. Jest to czas pozornego odzyskiwania przez osoby doznające przemocy sił i kontroli nad życiem. Niestety okres ten bardzo szybko przemija i znowu powoli dochodzi do narastania napięcia⁸.

Przedstawione powyżej fazy następują kolejno po sobie. Niestety w każdym kolejnym cyklu, faza miodowego miesiąca trwa coraz krócej i bywa coraz mniej sielankowa. Koszmar powraca a przemoc w każdym kolejnym cyklu bywa dłuższa i gwałtowniejsza. Doświadczenia osoby doznającej przemocy z fazy miodowego miesiąca dezorientują i utrwalają w sprawie poczucie bezkarności⁹.

Przemoc wywiera głęboki wpływ na osoby doznające przemocy i wywołuje skutki w postaci zmian w jej psychice, sprzyja utrwalaniu przemocy i skutecznie utrudnia działania prowadzące do wyzwolenia. Powszechnie znane są trzy aspekty zniewalające osoby doznające przemocy domowej:

- 1) cierpienie, które powoduje pewne ograniczenia w codziennym życiu,
- 2) sprawowanie kontroli, które staje się w przemocy najważniejsze,
- 3) porządek, który poprzez przemoc zostaje poważnie zachwiany a czasem zburzony.

Wymienione powyżej aspekty zniewalają umysł osoby doznającej przemocy, sprawiają, że spogląda na przemoc z trzech punktów widzenia: osoby doznającej przemocy, osoby stosującej przemoc i świadka. Uwzględnienie tych trzech aspektów pozwala na zrozumienie przemocy w całości, zdiagnozowanie problemu a następnie podjęcie profesjonalnych działań,

⁸ Tamże, s.25-26.

⁹ J. Cichła, *Dynamika i uwarunkowania przemian psychospołecznego funkcjonowania kobiet- ofiar przemocy domowej - w trakcie procesu terapeutycznego*, Wyd. PWSZ w Głogowie, Głogów 2015, s. 51.

które mają na celu wszechstronną pomoc osobie doznającej przemocy, osobie stosującej przemoc i osobie uczestniczącej w przemocy w charakterze świadka.

Ponadto przemoc domową charakteryzuje pewien rozwój. Na początku pojawiają się incydenty, konflikty, awantury, pierwsze przejawy przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej, seksualnej lub zaniedbanie. Jednak osoba stosująca przemoc za każdym razem składa obietnice poprawy. To normą rodziny staje się brak wystąpienia przemocy, niestety z czasem następuje wzrost tego zjawiska. Członkowie rodziny zaczynają się izolować od bliskich, znajomych, przestają ich odwiedzać i sami nikogo nie zapraszają do domu. Przemoc zaczyna się zamykać w czterech ścianach. W osobie doznającej przemocy wzrasta niepokój i lęk przed wystąpieniem przemocy. W konsekwencji pojawia się chaos i dezorganizacja rodziny. Członkowie rodziny próbują funkcjonować na nowych zasadach, w których normą staje się przemoc¹⁰.

3.4. Strategie powstrzymywania przemocy domowej

Osoby doznające przemocy domowej doświadczają cierpienia, przygnębienia, bezsilności, często są zrozpaczone. Zarówno psychicznie jak i fizycznie doznają wielu urazów i pozostają w długotrwałym stresie.

Wśród 1000 kobiet poddanych badaniom przez amerykańskich specjalistów, które były systematycznie bite przez swoich partnerów, zidentyfikowano siedem podstawowych strategii, którymi posługują się osoby doznające przemocy, by powstrzymać męża od bicia. Bite kobiety często podejmują **rozmowę** z osobą stosującą przemoc na temat aktu przemocy. Opowiadając partnerowi o bólu, cierpieniu i poczuciu krzywdy, osoby doznające przemocy starają się wzbudzić u osoby stosującej przemoc poczucie winy. Zdarza się, że osoby stosujące przemoc zgłaszają gotowość do zaprzestania przemocy pod warunkiem, że osoba doznająca przemocy będzie posłuszna. Czasem jednak rozmowy prowadzą do ponownego aktu przemocy. Kolejną strategią powstrzymania przemocy jest **uzyskanie** od osoby stosującej przemoc **obietnicy poprawy** i powstrzymania się od przemocy. Wówczas osoby doznające przemocy odwołują się do moralności, uczuć, opinii dzieci i sąsiadów, pragną nakłonić osobę stosującą przemoc do przyrzeczenia, że już nigdy w ten sposób się nie zachowa. **Straszenie** osoby stosującej przemoc jest częstym sposobem postępowania

10 J.Mazur, *Przemoc w rodzinie. Teoria i rzeczywistość*, Wyd. Żak, Warszawa 2002, s.33-35.

osób doznających przemocy. Grożąc powiadomieniem policji czy też opuszczeniem domu i rozwodem chcą wyrzucić na osobie stosującej przemoc powstrzymanie przemocy. Jednak osoby doznające przemocy rzadko bywają konsekwentne w swych groźbach i tym samym dają przyzwolenie na dalsze stosowanie przemocy. Można powiedzieć, że jedynym skutecznym sposobem zwiększenia skuteczności tej strategii będzie zrealizowanie choć części groźb.

Inną strategią powstrzymania przemocy jest **ukrywanie się przed** osobą stosującą przemoc, co oznacza chowanie się w innym pokoju, zamykanie się w łazience lub też wybieganie z domu. Takie zachowania stwarzają doraźną nadzieję na uniknięcie ataku. Niestety wiele osób twierdzi, że poprzez zachowania tego typu, dawały pretekst do następnych ataków. Ukrywanie się osoby doznającej przemocy jest skuteczne jeżeli faktycznie oddziela się ją od osoby stosującej przemoc. Wyciągnięcie z prowizorycznego schronienia utwierdza jedynie osobę stosującą przemoc w poczuciu władzy i bezkarności. Kolejnym sposobem radzenia sobie osoby doznającej przemocy jest jej **pasywna obrona**, która polega na próbach osłonięcia ciała przed atakiem m.in. dłońmi, stopami, poduszką, sprzętami domowymi. Zazwyczaj strategia ta jest stosowana odruchowo i nie wpływa na powstrzymanie ataku. Pasywna obrona, w przypadku wszystkich badanych kobiet nie przyniosła pożądanych efektów, często nasilała agresję u osób stosujących przemoc. Natomiast **unikanie** agresywnego zachowania w momencie, kiedy istnieje uzasadnione podejrzenie, że zbliża się kolejna fala agresji jest również sposobem radzenia sobie z przemocą. Kobiety często opuszczają dom przed powrotem agresora lub wycofują się w przypadku zaczepki ze strony osoby stosującej przemoc. Odmianą strategią jest **walka obronna** stosowana przez kobiety doznające przemocy fizycznej, które oddają ciosy, drapią, gryzą, odpychają, rzucają przedmiotami, uderzają tym co mają pod ręką. Jest to jednak strategia niebezpieczna i często powoduje nasilenie przemocy.

Natomiast **strategia poniżająca** polega na całkowitym podporządkowaniu się i poniżaniu się przed osobą stosującą przemoc. W tej strategii osoba stosująca przemoc przejawia satysfakcję ze zniewolenia osoby doznającej przemocy, nie musi wówczas używać brutalnej przemocy aby podtrzymać swoją władzę i pozycję agresora. Kobiety stosujące tę strategię uzależniają się od osoby stosującej przemoc i tym samym tracą swoją podmiotowość¹¹.

11 J. Melibruda, *Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie*, www.niebieskalinia.pl/przewodnik_ustawa/poradnik_ekspertki_radza/01._Jerzy_Melibruda.pdf 13.12.2018r.

3.5. Skala występowania zjawiska przemocy w Polsce

Przemoc istnieje we wszystkich kręgach kulturowych, religijnych, jest obecna w mediach, filmach i w grach komputerowych. Towarzyszy ludziom w różnych relacjach społecznych, i na każdym etapie życia. Pojawia się tam, gdzie istnieją nierówności, chęć posiadania władzy, dominacja oraz uzależnienie jednej osoby od drugiej.

We współczesnym, globalnym świecie groźne i przerażające dla społeczności jest nie samo zjawisko przemocy lecz jego zasięg i eskalacja. Zarówno w literaturze światowej jak też w polskiej literaturze podawane są szerokie zakresy występowania zjawiska przemocy.

W świecie nauki, polityki czy kultury istnieje powszechne zainteresowanie koniecznością podnoszenia wiedzy i świadomości społecznej oraz opracowanie strategii i metod przeciwdziałania przemocy domowej oraz pracy z osobami doświadczającymi przemocy domowej.

W Polsce coraz częściej mówi się o skali występowania zjawiska przemocy w różnych kręgach społecznych: w szkole, w pracy, jednak najszerzej podejmowany temat to przemoc domowa.

Pomimo faktu, że niezwykle trudno ocenić skalę zjawiska przemocy domowej, a dane mają wyłącznie charakter szacunkowy to z pewnością nie jest to zjawisko marginalne. Osoby dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Przemoc domowa jest jednym z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodzin rozumianych jako instytucja, podlegająca ochronie i opiece państwa, jak i dla ich poszczególnych członków. Statystycznie większość osób doświadczających przemocy domowej stanowią kobiety, a w dalszej kolejności kategorie osób, których płeć nie jest uwzględniona: małoletni, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami. Wiedzę na temat występowania zjawiska przemocy domowej w Polsce dostarczają badania opinii publicznej przeprowadzone przez Centrum Badania Opinii Społecznej, statystyki Komendy Głównej Policji oraz Ministerstwa Sprawiedliwości. Niezwykle ważne dane dostarczane są również poprzez coroczne raporty do Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w celu tworzenia programów przeciwdziałania przemocy domowej. Obszar problemu przemocy ukazują również instytucje zajmujące się pomaganiem. m.in. Centrum Praw Kobiet, Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy Domowej „Niebieska Linia”, Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy.

Dane statystyczne Komendy Głównej Policji wskazują, że w **2019 r.** liczba sporządzonych formularzy „Niebieskie Karty” część „A” wyniosła **74 313**, w **2020 r.** wyniosła **72 601** formularzy, w **2021 r.** wyniosła **64 250**, a w **2022 r.** wyniosła **61 645** formularzy „Niebieskie Karty”: część „A”.

Z powyższej analizy danych statystycznych Komendy Głównej Policji wynika, że w roku 2022 nastąpił spadek liczby sporządzonych formularzy o 17,05%.

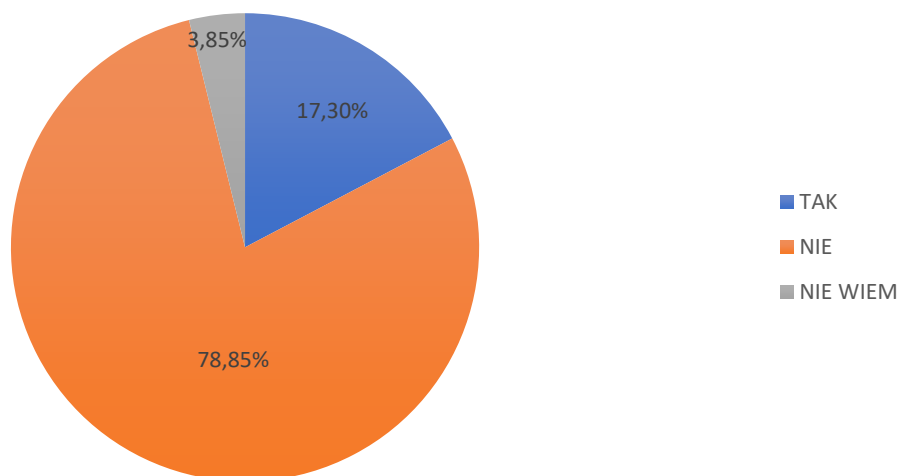
4. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE LIBIĄŻ

Poniższa część programu została przygotowana na podstawie danych statystycznych będących w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu, Zespołu Interdyscyplinarnego w Libiążu oraz badań ankietowych przeprowadzonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu i Zespół Interdyscyplinarny w Libiążu. Badania zostały przeprowadzone w 2021 r. i 2022 r.

W 2021 r. diagnozą zostały objęte osoby starsze, zamieszkujące na terenie Gminy Libiąż w wieku 60+. Badania przeprowadzono w trakcie kampanii profilaktycznej o charakterze integracyjnym „Pomoc a nie przemoc. Z myślą o seniorach”. Głównym celem kampanii było uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy wśród seniorów. Ponadto ideą wydarzenia było wzmocnienie więzi rodzinnych, propagowanie spędzania wolnego czasu w sposób aktywny oraz integracja międzypokoleniowa. Z opracowanych 100 sztuk ankiet, do członków Zespołu Interdyscyplinarnego wróciły wypełnione **52** formularze. Wyniki badań ankietowych posłużyły do sporządzenia diagnozy skali występowania zjawiska przemocy wobec osób starszych oraz zwiększenia skuteczności i efektywności działań profilaktycznych i pomocowych wobec osób pokrzywdzonych przemocą i ich rodzin.

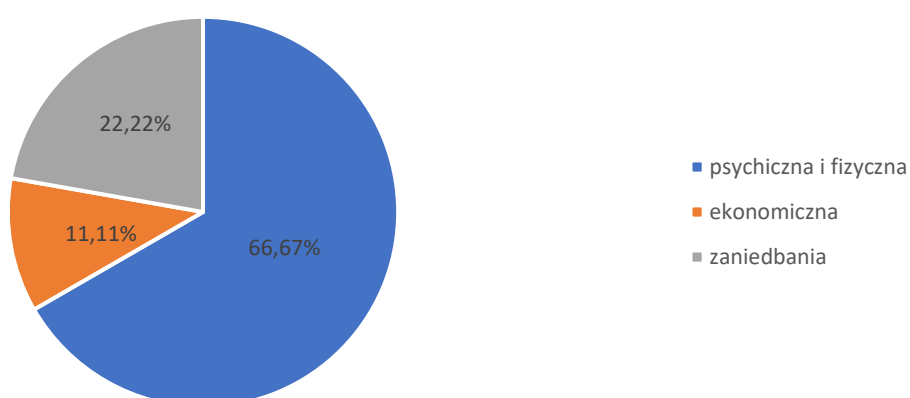
Na pytanie nr **1. Czy kiedykolwiek doznał(a) Pan(i) przemocy ze strony najbliższych ?** TAK odpowiedziało 17,30% ankietowanych, NIE - 78,85%, NIE WIEM - 3,85%.

Czy kiedykolwiek doznał(a) Pan(i) przemocy ze strony najbliższych ?

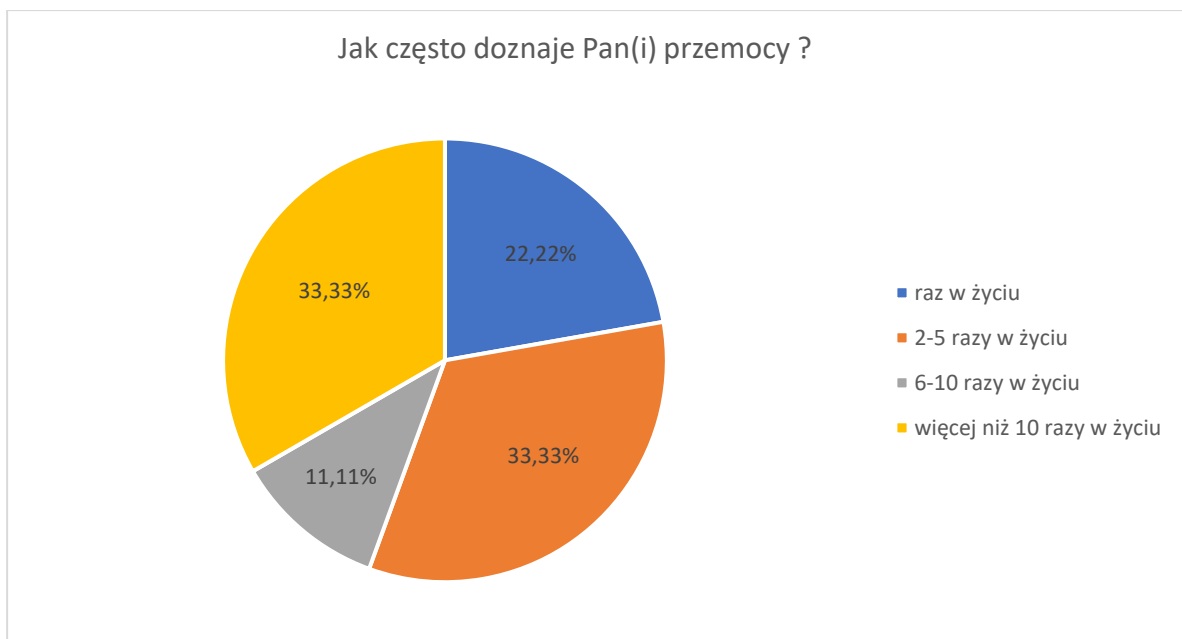

Spośród 9 osób, które doznały przemocy domowej na pytanie nr **2. Jeśli doznał/a Pan(i) przemocy to jakiego rodzaju była to przemoc ?** 66,67% ankietowanych odpowiedziało, że doznało przemocy fizycznej, 66,67% - przemocy psychicznej, 11,11% - przemocy ekonomicznej, 22,22% - zaniedbania. Natomiast nikt nie doznał przemocy seksualnej.

Jeśli doznał/a Pan(i) przemocy to jakiego rodzaju była to przemoc ?

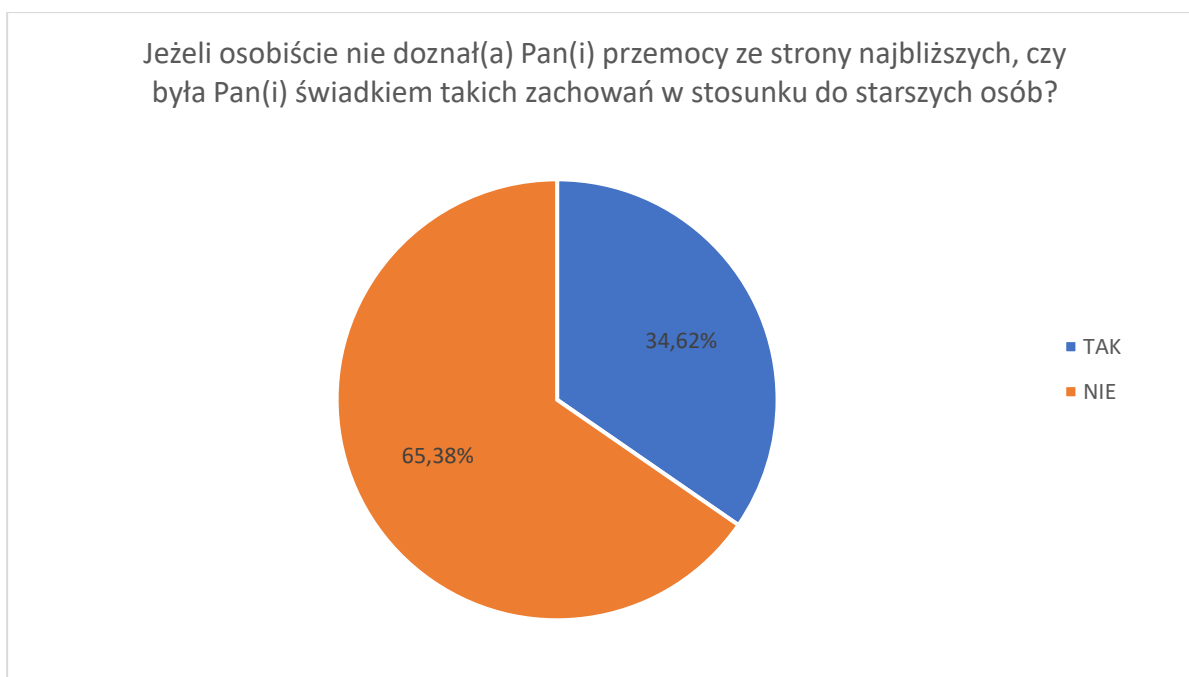

Na pytanie nr **3. Jak często doznaje Pan(i) przemocy ?** 22,22% ankietowanych odpowiedziało, że raz w życiu doznało przemocy domowej, 33,33% - przemocy doznało od 2-5 razy w życiu, 11,11% - od 6-10 razy w życiu, więcej niż 10 razy w życiu przemocy doznało 33,33% ankietowanych.

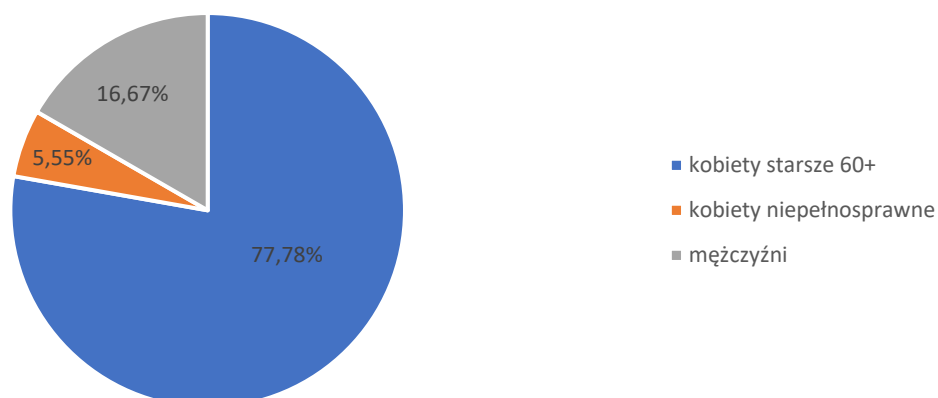
Osoby badane na pytanie nr **4. Jeżeli osobiście nie doznał(a) Pan(i) przemocy ze strony najbliższych, czy była Pan(i) świadkiem takich zachowań w stosunku do starszych osób?**

TAK odpowiedziało 34,62% ankietowanych, NIE -65,38%.

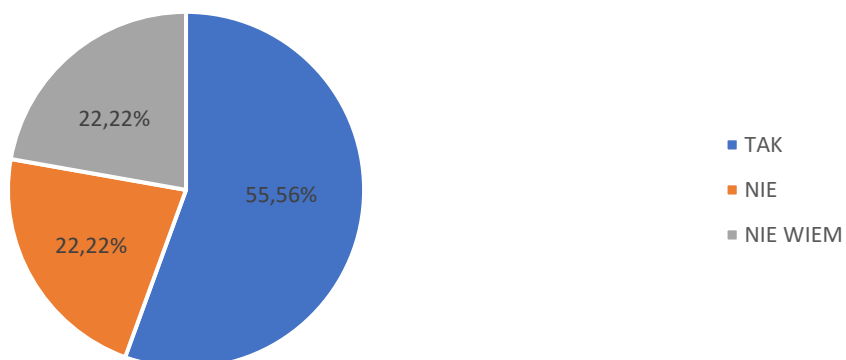
W pytaniu nr **5. Jeżeli była Pan(i) świadkiem zachowań agresywnych w stosunku do starszych osób, to Jakich osób?** 77,78% badanych wskazało na kobiety starsze 60+, 5,55% na kobiety niepełnosprawne, 16,67% wskazało mężczyzn, jako osoby doznające przemocy domowej. Mężczyzn niepełnosprawnych badani nie wskazali, jako osób doznających przemocy.

Jeżeli była Pan(i) świadkiem zachowań agresywnych w stosunku do starszych osób, to jakich osób?

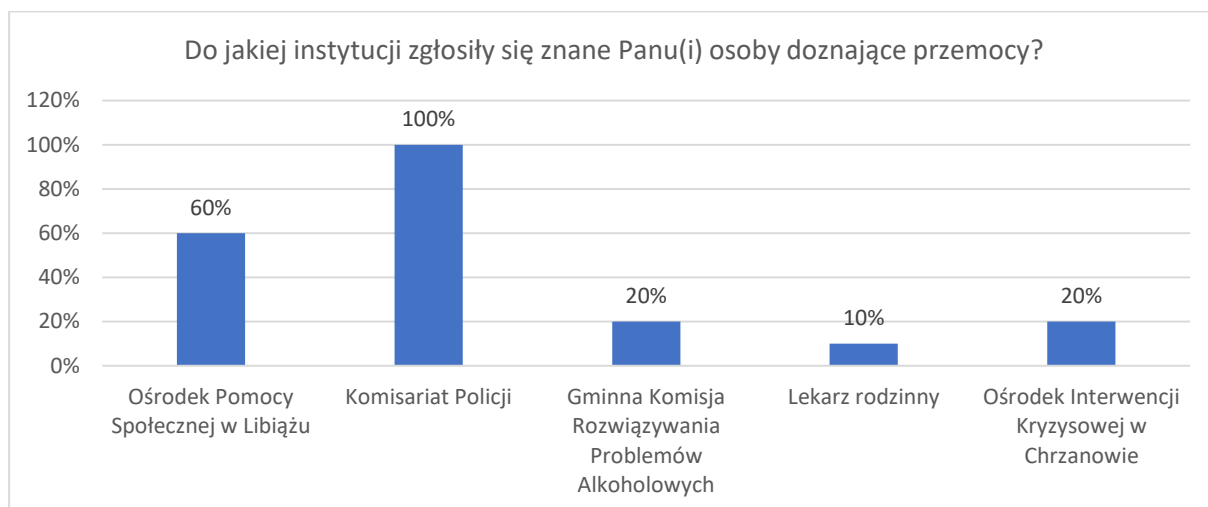
Na pytanie nr **6. Czy znane Panu(i) osoby doznające przemocy domowej zwróciły się o pomoc do instytucji pomocowych ?** TAK zaznaczyło - 55,56% badanych, NIE - 22,22%, NIE WIEM - 22,22% ankietowanych.

Czy znane Panu(i) osoby doznające przemocy domowej zwróciły się o pomoc do instytucji pomocowych ?

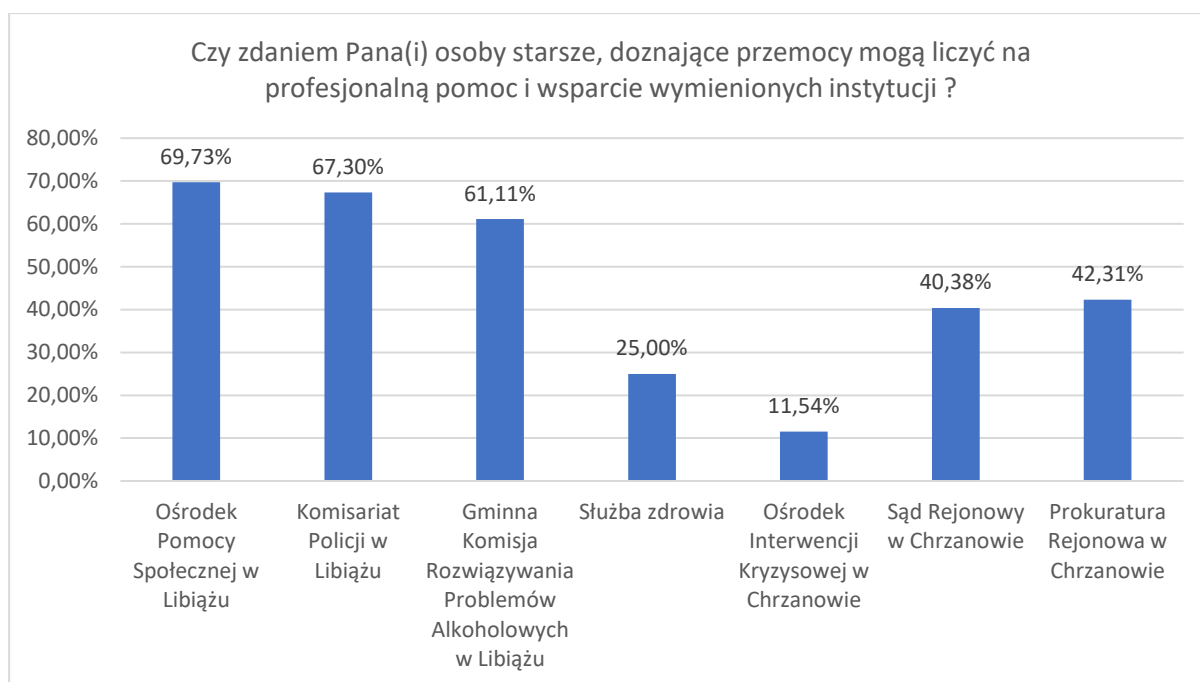

Odpowiadając na pytanie nr **7. Do jakiej instytucji zgłosiły się znane Panu(i) osoby doznające przemocy?** Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu wskazało 60% osób, które doznało przemocy, 100% wskazało Komisariat Policji, jako instytucję, do której się zgłosiły, do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zgłosiło się 20% badanych, do lekarza rodzinnego - 10%, do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie - 20%. Żadna

z osób nie zgłosiła faktu wystąpienia przemocy do Sądu Rejonowego w Chrzanowie i Prokuratury Rejonowej w Chrzanowie.

Osoby ankietowane w pytaniu nr 8 ***Czy zdaniem Pana(i) osoby starsze, doznające przemocy mogą liczyć na profesjonalną pomoc i wsparcie wymienionych instytucji ? (można wybrać kilka instytucji)*** 69,73% wskazało Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu, jako instytucję, w której można liczyć na profesjonalną pomoc i wsparcie. 67,30% wskazało Komisariat Policji w Libiążu, 61,11% ankietowanych wsparcie uzyskało w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Libiążu, 25% osób badanych wskazało na ochronę zdrowia i lekarza rodzinnego, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie zaznaczyło 11,54% badanych, Sąd Rejonowy w Chrzanowie 40,38%, Prokuraturę Rejonową w Chrzanowie 42,31% ankietowanych osób.

W badaniach ankietowych wzięło udział 52 seniorów w wieku 60+, z których 86,54% stanowiły kobiety, 13,46% stanowili mężczyźni. Spośród osób badanych 42,31% stanowiły osoby w wieku 60-64 lata, seniorzy w wieku 65 i powyżej stanowili 57,69%. 15,38% badanych posiada wykształcenie podstawowe, 1,92% - wykształcenie gimnazjalne, 36,54% - wykształcenie zawodowe, 34,62% - wykształcenie średnie i 11,54% badanych ma wykształcenie wyższe.

We wrześniu 2022 r. na terenie Gminy Libiąż, w trakcie kampanii profilaktycznej o charakterze integracyjnym „Młodzi bezpieczni w mieście” diagnozą została objęta młodzież szkół ponadpodstawowych z terenu Gminy Libiąż.

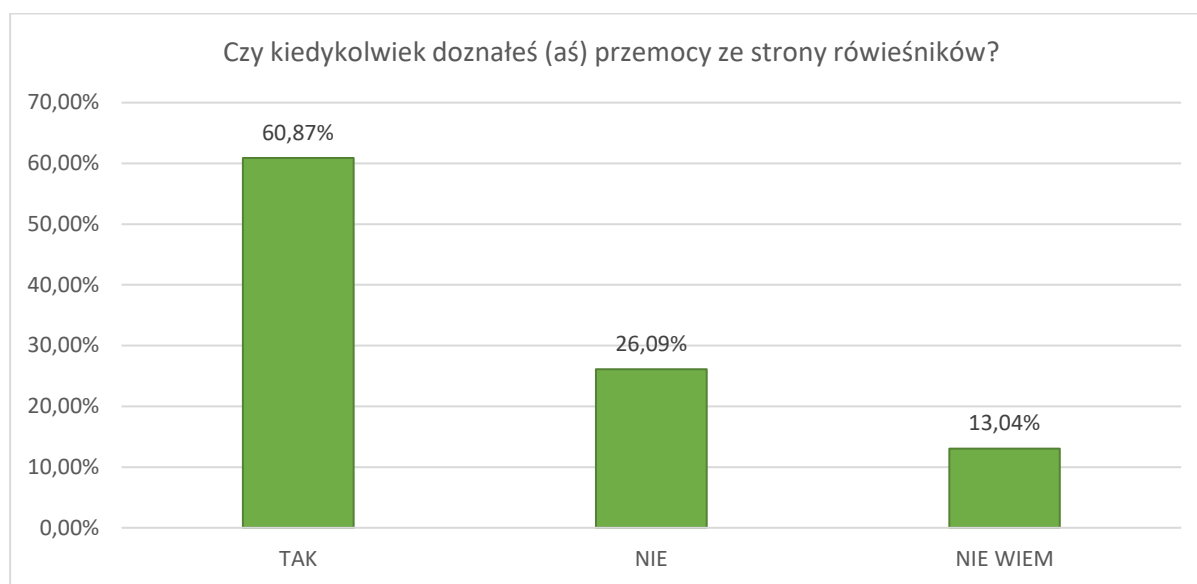
Głównym celem kampanii było podniesienie świadomości młodzieży w zakresie problematyki przemocy oraz sposobów radzenia sobie z trudnymi emocjami. Ponadto celem wydarzenia było zwiększenie skuteczności i efektywności działań profilaktycznych i pomocowych wobec osób pokrzywdzonych przemocą w środowisku rówieśniczym i domowym. Na potrzeby badania Zespół Interdyscyplinarny przygotował 100 sztuk kwestionariuszy ankiet, do członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Libiążu wróciło wypełnionych **69** formularzy. Wyniki badań ankietowych posłużyły do sporządzenia diagnozy skali występowania zjawiska przemocy wobec młodzieży szkół ponadpodstawowych z terenu Gminy Libiąż oraz zaplanowania działań mających na celu zwiększenie skuteczności i efektywności działań

profilaktycznych i pomocowych wobec osób pokrzywdzonych przemocą w środowisku rówieśniczym i domowym.

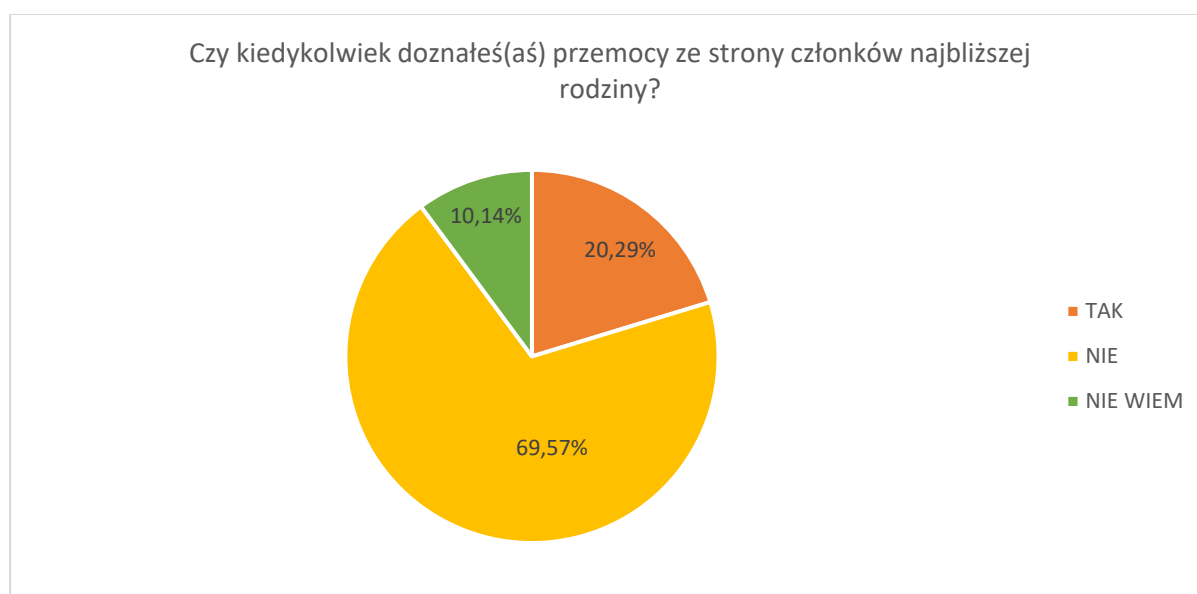
Na pytanie nr 1 „**Czy kiedykolwiek doznałeś(aś) przemocy ze strony rówieśników ?**” TAK odpowiedziało 60,87% ankietowanych,

NIE - 26,09%,

NIE WIEM - 13,04% osób.

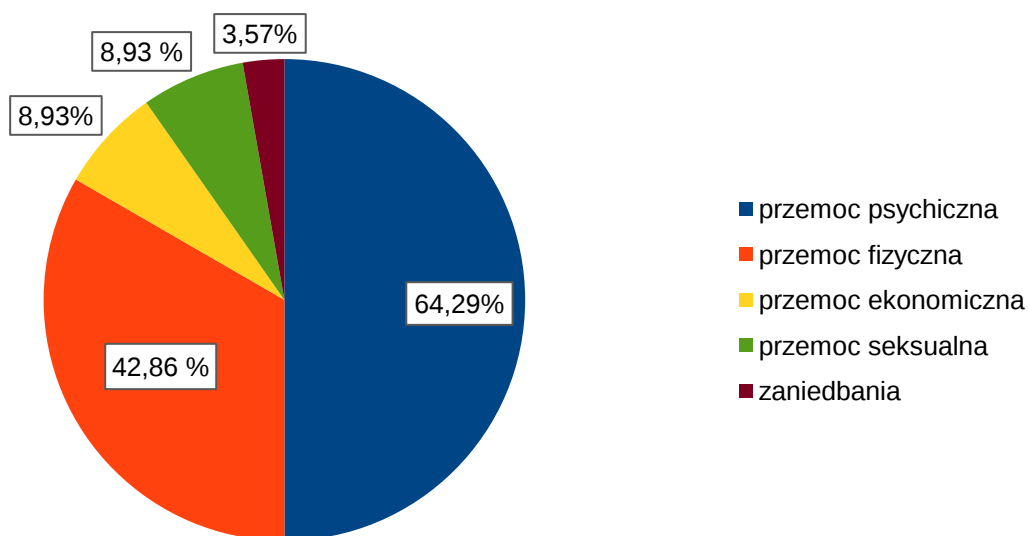

Na pytanie nr 2 „**Czy kiedykolwiek doznałeś(aś) przemocy ze strony członków najbliższej rodziny?**” TAK odpowiedziało 20,29% respondentów, NIE 69,57%, natomiast NIE WIEM odpowiedziało 10,14% badanych.

Spośród 69 respondentów, którzy wzięli udział w badaniu, aż 54 osoby doznało przemocy rówieśniczej lub przemocy w środowisku domowym, co stanowi 78,26% ankietowanych osób. W grupie młodzieży, która stwierdziła, że doznali przemocy, mężczyźni stanowili 51,79%, natomiast kobiety stanowiły 44,64%. Badanie wykazało również, że 8,93% kobiet doznało zarówno przemocy ze strony rówieśników oraz przemocy w środowisku domowym. Mężczyźni, którzy uważają, że doznali przemocy ze strony rówieśników, doznali również przemocy w środowisku domowym. Stanowili oni 14,29% ankietowanych osób. Respondenci, którzy doznali przemocy rówieśniczej lub przemocy domowej, odpowiadając na pytanie 3 „**Jeśli doznałeś/aś przemocy to jakiego rodzaju była to przemoc ?**” wskazali, że **przemoc psychiczna** jest formą przemocy, którą najczęściej doznawali.

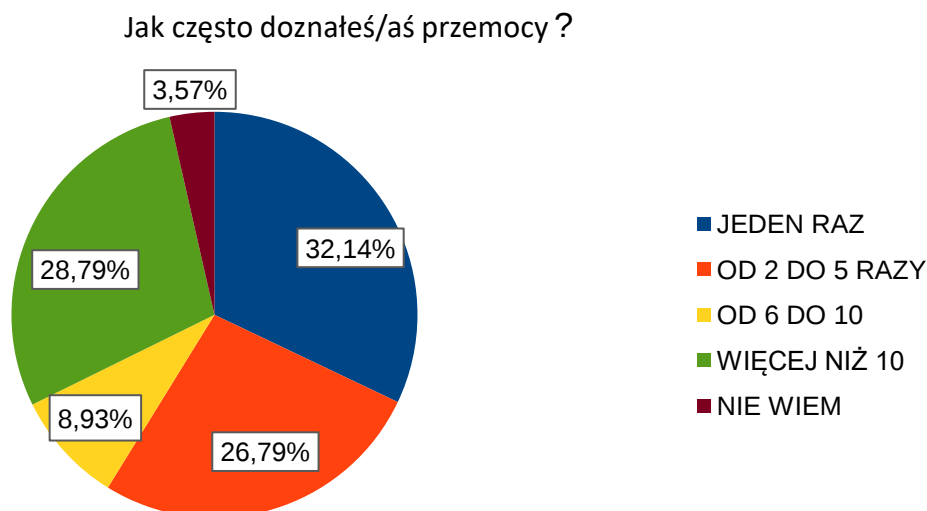
Jeśli doznałeś/aś przemocy to jakiego rodzaju była to przemoc ?

Spośród młodzieży, która doznała przemocy, aż 64,29% badanych osób wskazało na przemoc psychiczną. **Przemoc fizyczną** wskazało 42,86% ankietowanych osób, **przemoc ekonomiczną i seksualną** wskazało po 8,93% badanych, natomiast **zaniedbanie** ze strony członków najbliższej rodziny zaznaczyło 3,57% respondentów.

W pytaniu nr 4 „**Jak często doznałeś/aś przemocy ?**”, badana młodzież stanowiąca 32,14% wskazała, że doznało przemocy **jeden raz** w życiu. **Więcej niż dziesięć razy** przemocy doznało 28,57% badanej młodzieży. **Dwa do pięciu razy** wskazało 26,79 % respondentów,

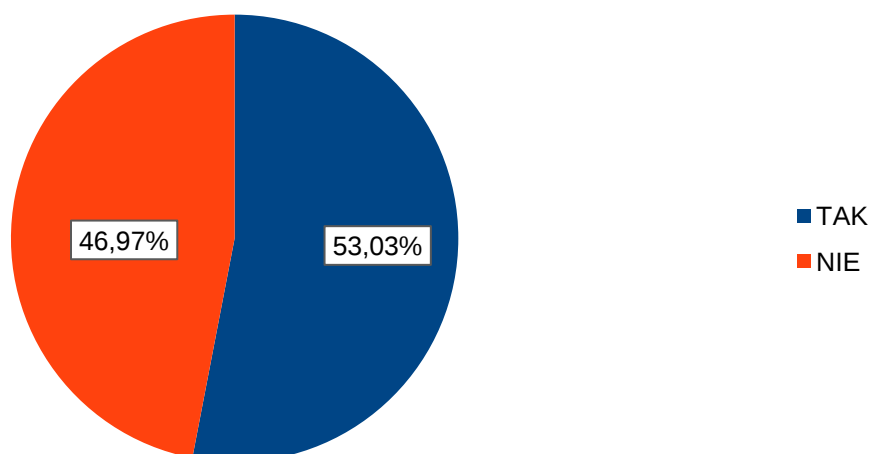
sześć do dziesięciu razy - 8,93% badanej młodzieży, **NIE WIEM** odpowiedziało 3,57% respondentów.

Na pytanie nr 5 „**Jeżeli osobiście nie doznałeś(aś) przemocy ze strony najbliższych, czy byłeś/aś świadkiem takich zachowań w stosunku do rówieśników?**”

TAK odpowiedziało 53,03% ankietowanych osób, **NIE** 46,97% respondentów.

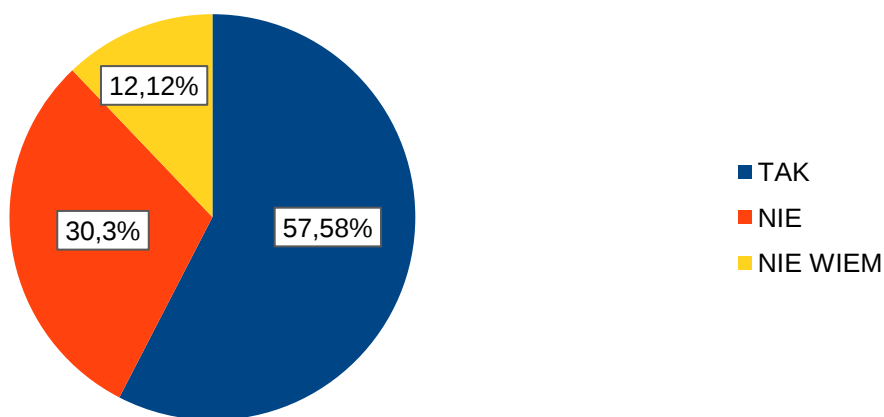
Jeżeli osobiście nie doznałeś(aś) przemocy ze strony najbliższych, czy byłeś/aś świadkiem takich zachowań w stosunku do rówieśników?

Na pytanie nr 6 „**Czy znane Tobie osoby doznające przemocy zwróciły się o pomoc do instytucji pomocowych ?**”

Respondenci udzielający odpowiedzi TAK stanowili 57,58% osób badanych,
NIE odpowiedziało 30,30% młodzieży, NIE WIEM odpowiedziało 12,12% respondentów.

Czy znane Tobie osoby doznające przemocy zwróciły się o pomoc do instytucji pomocowych ?

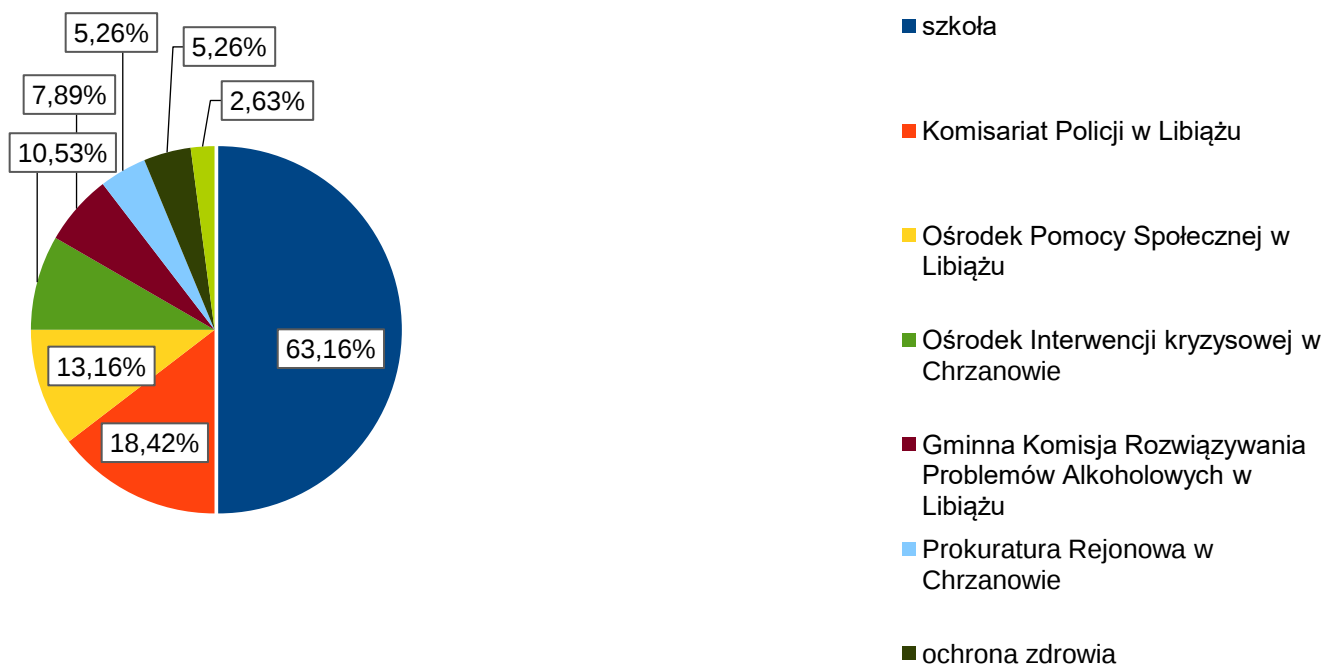
Spośród młodzieży biorącej udział w badaniu za pomocą kwestionariusza ankiety, 38 osób odpowiedziało na pytanie nr 7 „**Do jakiej instytucji zgłosiły się znane Tobie osoby doznające przemocy?**”

Z poniższego wykresu wynika, że środowisko szkolne cieszy się ogromnym zaufaniem wśród uczniów.

1. **Szkołę** wskazało aż 63,16% ankietowanej młodzieży.
2. **Komisariat Policji w Libiążu** - 18,42%.
3. **Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu** - 13,16%.
4. **Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie** oraz **Sąd Rejonowy w Chrzanowie** wskazało 10,53%.
5. **GKRPA w Libiążu** - 7,89% respondentów.
6. **Prokuraturę Rejonową w Chrzanowie, ochronę zdrowia** zaznaczyło 5,26% ankietowanych.

Jedynie 2,63% respondentów NIE WIE do jakiej instytucji mogą zgłosić się osoby doznające przemocy domowej lub przemocy rówieśniczej.

Do jakiej instytucji zgłosiły się znane Tobie osoby doznające przemocy?

Odpowiadając na pytanie nr 8 „**Do jakiej instytucji zgłosiłby/abyś się doznając przemocy?**”

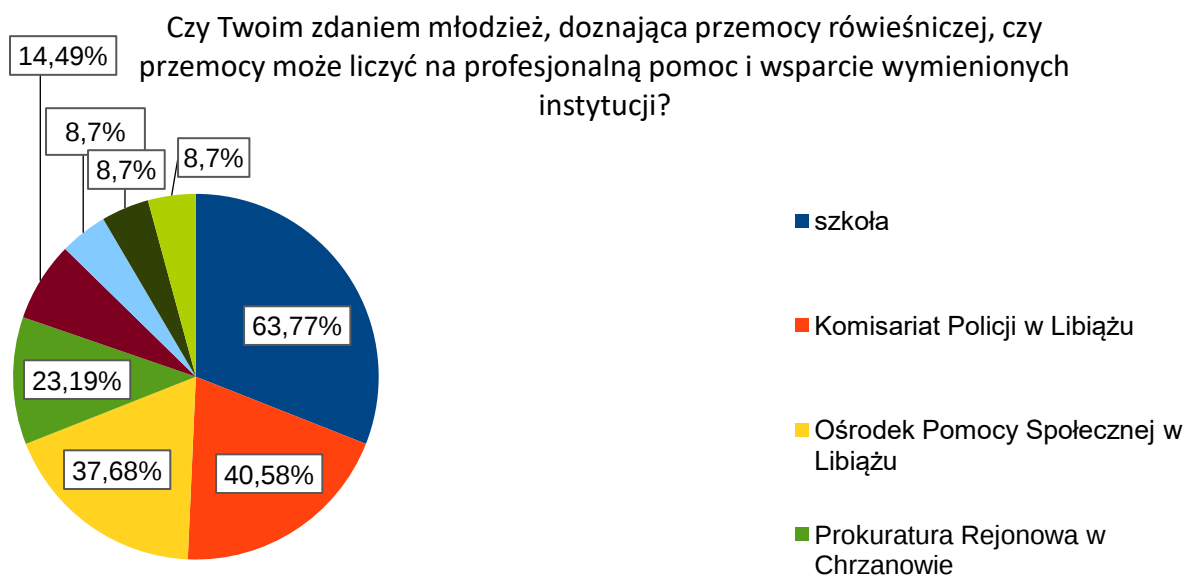
Młodzież zaznaczyła szkołę jako instytucję społecznego zaufania, w której można zgłosić się w sytuacji wystąpienia przemocy.

1. **Szkołę** wskazało 55,07% młodzieży.
2. **Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu** zaznaczyło 20,29% młodzieży.
3. **Komisariat Policji w Libiążu** wskazało 20,09% respondentów.
4. **Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie**, oraz w **Sąd Rejonowy w Chrzanowie** wybrało 8,70% młodzieży.
5. **Prokuraturę Rejonową w Chrzanowie** zgłosiłoby się po pomoc 7,25% respondentów.
6. **Ochronę zdrowia** wybrało 4,35% respondentów.
7. **GKRPA w Libiążu** zaznaczyło 2,90% młodzieży.

Do jakiej instytucji zgłosiłby/abyś się doznając przemocy?

Na pytanie nr 9 „*Czy Twoim zdaniem młodzież, doznająca przemocy rówieśniczej, czy przemocy domowej może liczyć na profesjonalną pomoc i wsparcie wymienionych instytucji ?*” Odpowiedzi udzieliły wszystkie badane osoby wskazując ponownie **szkołę**, jako instytucję społecznego zaufania w sytuacji doznania przemocy w środowisku szkolnym lub domowym.

1. **Szkołę** wskazało 63,77% młodzieży.
2. **Komisariat Policji w Libiążu** zaznaczyło 40,58%.

3. **Ośrodek Pomocy Społecznej** w Libiążu wskazało 37,68% ankietowanych.
4. **Prokuraturę Rejonową w Chrzanowie** zaznaczyło 23,19% respondentów.
5. **Sąd Rejonowy w Chrzanowie** wskazało 14,49% młodzieży.
6. **GKRPA w Libiążu, ochronę zdrowia i Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie** wybrało po 8,70% respondentów.

W badaniu wzięło udział łącznie 69 osób ze 105 obecnych, którzy stanowili 72,45% młodzieży uczestniczącej w kampanii profilaktycznej o charakterze integracyjnym, „**MŁODZI BEZPIECZNI W MIEŚCIE**” zorganizowanej w ramach podejmowanych działań profilaktycznych i edukacyjnych zgodnych z „**Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Libiąż na lata 2021-2028**”. Kobiety stanowiły 52,17% respondentów, mężczyźni natomiast 47,83%. Młodzież w wieku 15-16 lat stanowiła 85,51% badanych, 14,49% stanowiła młodzież w wieku 17-19 lat.

4.1. Wyniki badań i rekomendacje

Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2021 - 2022 podczas trwania kampanii profilaktycznych, jednoznacznie wskazują, że osoby starsze w wieku 60+ i młodzież szkół ponadpodstawowych z terenu gminy Libiąż doznają przemocy w środowisku domowym, rówieśniczym.

Fakt doznawania przemocy niesie za sobą szereg konsekwencji dla zdrowia psychicznego człowieka. Osoby doznające przemocy może cechować niska samoocena oraz poczucie beznadziei. Doświadczanie długotrwałego lub silnego stresu, zdenerwowania czy lęku, może sprzyjać podejmowaniu zachowań agresywnych wobec samego siebie lub innych osób.

Długotrwałe doznanie przemocy może przyczynić się do zaburzeń lękowych oraz rozwoju depresji, w skrajnych przypadkach może prowadzić do samobójstwa. Przemoc wywiera także negatywny wpływ na zdrowie somatyczne zwiększając ryzyko problemów zdrowotnych.

Doznający przemocy mogą mieć problemy z koncentracją, a także niski poziom umiejętności budowania więzi społecznych, wycofują się z kontaktów interpersonalnych, co nasila ich problemy.

Wyniki przeprowadzonych badań ankietowych wśród młodzieży i seniorów umożliwiły stworzenie **Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023- 2028.**

4.2. Cele i metodologia badania

Diagnoza występowania zjawiska przemocy na terenie Gminy Libiąż została przeprowadzona w oparciu o następujące źródła informacji:

1. **Posiadane dane zastane** - prowadzone przez Zespół Interdyscyplinarny w Libiążu oraz Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu, które stanowiły podstawę do poznania skali zjawiska przemocy domowej.
2. **Badania ankietowe w aspekcie ilościowym**, których celem było oszacowanie skali zjawiska przemocy wśród seniorów i młodzieży szkół ponadpodstawowych, zbadanie skuteczności podejmowanych na terenie Gminy działań pomocowych oraz ustalenie sposobów radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych przez społeczność lokalną, która będzie miała istotny wpływ na tworzenie dokumentu.

Analiza rocznych sprawozdań z pracy Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu przybliżyła m. in. powody trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin korzystających z pomocy finansowej Ośrodka oraz umożliwiła określenie liczby rodzin, które otrzymały pomoc finansową z powodu występowania przemocy domowej.

Tabela nr 1 Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu w latach 2019 - 2022.

Lata	Liczba rodzin
2019	476 rodzin
2020	548 rodzin
2021	474 rodzin
2022	495 rodzin

Tabela nr 1: opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych przekazanych do MRPiPS przez OPS w Libiążu.

Tabela nr 2. Powody trudnej sytuacji życiowej mieszkańców gminy Libiąż korzystających z pomocy OPS w Libiążu w latach 2019-2022.

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin w 2019 r.	Liczba rodzin w 2020 r.	Liczba rodzin w 2021 r.	Liczba rodzin w 2022 r.
ubóstwo	197	252	229	193
sieroctwo	0	0	1	1
bezdomność	16	20	25	22
potrzeba ochrony macierzyństwa	41	39	32	28
w tym: wielodzietność	15	16	13	11
bezrobocie	151	140	153	123
niepełnosprawność	295	277	264	220
długotrwała lub ciężka choroba	332	332	328	276
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem	77	88	85	53
w tym: rodziny niepełne	29	37	32	26
w tym: rodziny wielodzietne	5	5	4	6
przemoc domowa	14	9	7	7
potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0
alkoholizm	47	43	53	47
narkomania	1	4	5	5
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	7	5	9	9

trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0	0
zdarzenie losowe	5	1	3	1
sytuacja kryzysowa	1	2	1	1
klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0

Tabela nr 2: opracowanie własne na podstawie sprawozdań rocznych przekazanych do MRPiPS przez OPS w Libiążu.

Analizując dane zawarte w Tabeli nr 2, zaznaczyć należy, że najliczniejszą grupę beneficjentów Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu stanowią rodziny borykające się z problemem długotrwałej lub ciężkiej choroby, niepełnosprawności, ubóstwa, bezrobocia oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem, w tym rodziny niepełne. Kolejnymi powodami, z którymi zмага się społeczność Gminy Libiąż to alkoholizm i przemoc domowa.

Analiza rejestru wpływu formularza „Niebieskie Karty” część „A” do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Libiąż pozwoliła oszacować liczbę osób doznających przemocy domowej.

Tabela nr 3. Liczba formularzy „Niebieskie Karty”.

Lata	2019 r.	2020 r.	2021 r.	2022 r.
Liczba formularzy NK część „A” ogółem:	47	36	41	26
w tym: NK sporządzone dla kobiet doznających przemocy	37	30	34	19
NK sporządzone dla mężczyzn doznających przemocy	5	2	2	2

NK sporządzone w przypadku, kiedy dziecko doznało przemocy	5	4	5	5
--	---	---	---	---

Tabela nr 3: opracowanie własne na podstawie rejestru wpływu formularzy „Niebieskie Karty” część „A” do Przewodniczącej Zespołu Interdyscyplinarnego.

Z analizy danych zawartych w Tabeli nr 3 wynika, że najliczniejszą grupę osób doznaniem przemocy domowej w Gminie Libiąż stanowią kobiety. Jednocześnie możemy zaobserwować nieznaczny spadek osób doznających przemocy w perspektywie czterech lat.

4.3. Problem przemocy w świetle badań ilościowych. Charakterystyka uczestników badania

Badania ankietowe zostały przeprowadzone podczas dwóch kampanii profilaktycznych o charakterze integracyjnym „Pomoc a nie przemoc. Z myślą o seniorach” i „Młodzi bezpieczni w mieście”. Głównym celem kampanii było uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy domowej oraz poznanie sposobów radzenia sobie osób i rodzin z trudnymi sytuacjami kryzysowymi związanymi z doznaniem przemocy domowej. Ponadto ideą wydarzenia było również wzmacnianie więzi rodzinnych i rówieśniczych oraz propagowanie spędzania wolnego czasu.

W badaniu ankietowym wzięło udział 52 seniorów oraz 69 uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu Gminy Libiąż. Łącznie **121 osób**.

Wyniki badań ankietowych posłużyły do sporządzenia diagnozy skali występowania zjawiska przemocy wobec osób starszych i młodzieży. Przyczyniły się również do podjęcia kroków zmierzających do zwiększenia skuteczności, efektywności działań profilaktycznych i pomocowych wobec osób pokrzywdzonych przemocą domową.

5. WNIOSKI Z BADAŃ I REKOMENDACJE

Zjawisko przemocy domowej jest niewątpliwie jedną z wielu sytuacji kryzysowych, w jakiej należy podjąć skuteczne działania interwencyjne i wspierające. Jest zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym, wymagającym kompleksowych i skoordynowanych rozwiązań w obszarze jej zapobiegania.

Spadek wdrażanych procedur „Niebieskie Karty” w ostatnich latach może być wynikiem nie

tylę spadku występowania przemocy lecz wynikiem podniesienia poziomu świadomości społeczności lokalnej poprzez szeroko pojętą profilaktykę zjawiska przemocy, zastosowania szeregu działań środowiskowych oraz możliwości korzystania z nieodpłatnej mediacji rodzinnej i dostępnej na terenie Gminy Libiąż oferty pomocowej.

Aby skutecznie zapobiegać przemocy domowej w Gminie Libiąż i zwalczać jej negatywne

skutki, konieczne jest podjęcie działań wobec występowania tego zjawiska. Zatem

uchwalenie **Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej Ochrony Osób Doznających**

Przemocy Domowej na lata 2023-2028 wynika z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca

2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U.2021 r., poz. 1249 z późn. zm.) oraz

innych ustaw, które nałożyły na gminy obowiązek tworzenia systemu przeciwdziałania

przemocy domowej. Współpraca samorządu gminnego z administracją rządową, innymi podmiotami w zakresie przeciwdziałania przemocy ma na celu ograniczenie tego zjawiska

w Gminie Libiąż oraz wzrost poziomu świadomości społecznej dotyczącej problemu

przemocy. Program stanowi także integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów

Społecznych dla Gminy Libiąż na lata 2021–2028.

Zadaniem niniejszego programu jest wprowadzenie szerokiego spektrum działań mających

na celu przeciwdziałanie przemocy domowej, w głównej mierze **zwiększenie skuteczności**

i profesjonalizmu służb i instytucji zobligowanych do udzielania pomocy osobom

doznającym przemocy domowej, a także w podejmowaniu odpowiednich działań

zmierzających do zmiany postaw osób stosujących przemoc wobec osób doznających

przemocy domowej.

Osoby doznające przemocy domowej w Gminie Libiąż powinny otrzymać profesjonalną

i skuteczną pomoc. Należy na bieżąco informować i edukować społeczność lokalną poprzez

rozpowszechnianie materiałów promocyjnych (plakaty, ulotki, poradniki i wizytówki)

zawierających informacje na temat instytucji i organizacji działających na terenie Gminy

Libiąż, w których osoby doznające przemocy domowej mogą liczyć na profesjonalną pomoc

i wsparcie.

Rekomenduje się również poszerzenie oferty pomocy wobec osób bezbronnych m.in.

seniorów, dzieci i młodzieży szkolnej poprzez wpływ działań edukacyjnych z zakresu

bezpiecznego życia w środowisku domowym i społecznym, kształtowania relacji bez

przemocy, a także przekazywanie wiedzy o instytucjach pomagających w sytuacji przemocy

domowej.

Dzięki działaniom edukacyjnym społeczność lokalna uzyska wiedzę podnoszącą świadomość ich praw oraz poziom wiedzy w kwestii poszukiwania pomocy w sytuacji wystąpienia przemocy domowej. Mając na uwadze ochronę młodzieży przed zjawiskiem przemocy, szkoła powinna pełnić aktywną rolę obserwatora funkcjonowania dziecka oraz instytucji mającej możliwość reakcji w sytuacji przemocy wobec ucznia.

W celu podwyższenia poziomu wiedzy osób starszych i młodzieży w kwestii występowania zjawiska przemocy oraz nabycia świadomości na temat oferty wsparcia dostępnej na terenie Gminy Libiąż i powiatu chrzanowskiego, rekomenduje się poszerzenie oferty pomocy dla powyższych grup poprzez zintensyfikowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych z zakresu bezpiecznego życia w rodzinie, kształtowania relacji społecznych bez przemocy, a także przekazywanie wiedzy na temat instytucji pomagających w sytuacji przemocy domowej. Dzięki działaniom edukacyjnym seniorzy i młodzież nabędą wiedzę podnoszącą świadomość ich praw i możliwości oraz umiejętność poszukiwania pomocy w sytuacji wystąpienia przemocy. Istotne jest zatem rozpowszechnianie przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Libiążu oraz osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej materiałów promocyjnych (plakaty, ulotki, poradniki i wizytówki) zawierających informacje na temat instytucji i organizacji działających na terenie Gminy Libiąż, w których osoby doznające przemocy domowej mogą liczyć na profesjonalną pomoc i wsparcie. Pomimo ustawowo uregulowanego obowiązku interdyscyplinarnego podejścia do przeciwdziałania przemocy domowej i zobligowania poszczególnych służb w tym: pomocy społecznej, Policji, GKRPA, oświaty i ochrony zdrowia do realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, procedura „Niebieskie Karty” część „A” nadal wypełniana jest najczęściej przez Policję, pomoc społeczną i POIK w Chrzanowie, oświatę. Ochrona zdrowia nadal w najmniejszym stopniu angażuje się w realizację nałożonych przepisami prawa zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej. Należy zatem na bieżąco informować przedstawicieli ochrony zdrowia: lekarzy, pielęgniarki, ratowników medycznych w kwestii współdziałania przy realizacji zadań w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego w Libiążu oraz w pracach grup diagnostyczno-pomocowych przy realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

Poważną barierę w skutecznym pomaganiu osobom doznającym przemocy domowej stanowi także brak specjalistów psychoterapeutów, nadmierna biurokracja oraz brak środków finansowych na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Należy zatem podjąć działania w zakresie zabezpieczenia odpowiednich warunków celem podjęcia działań zmierzających do skutecznego i efektywnego rozwiązywania problemu przemocy domowej.

6. PLAN STRATEGICZNY PROGRAMU

6.1. Analiza SWOT gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej

Na podstawie informacji pozyskanych w trakcie badań ilościowych i jakościowych oraz z analizy danych zastanych i analizy kwestionariusza ankiet została opracowana analiza SWOT, która posłużyła ocenie słabych i mocnych stron Gminy Libiąż w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej oraz szans i zagrożeń, które mogą wynikać z czynników zewnętrznych.

Tabela nr 4 Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
1. Zespół Interdyscyplinarny. 2. Specjaliści (konsultant psycholog, prawnik, mediator rodzinny, specjalista d/s przeciwdziałania przemocy domowej). 3. Dobra współpraca instytucjonalna. 4. Przepływ informacji. 5. Prowadzona działalność informacyjna (plakaty, ulotki, poradnik, wizytówki). 6. Punkt Konsultacyjno-Informacyjny. 7. Telefon Zaufania. 8. Punkt Mediacyjny. 9. Kampanie społeczne. 10. Grupa wsparcia. 11. Edukacja poprzez spotkania edukacyjno-informacyjne, warsztaty profilaktyczne, pogadanki, prelekcje. 12. Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny. 13. Podjęcie współpracy z kuratorem sądowym. 14. Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny zwłaszcza tej uwikłanej w przemoc. 15. Organizowanie szkoleń dla kadry, podmiotów stanowiących trzon Zespołu	1. Brak psychoterapeutów. 2. Nadmierna biurokracja w prowadzeniu procedury - „Niebieskie Karty”. 3. Płatny Telefon Zaufania. 4. Niski poziom zaangażowania ochrony zdrowia w realizację zadań dotyczących przeciwdziałania przemocy. 5. Niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych, chronionych dla osób doświadczających przemocy. 6. Niedostateczne wykorzystanie przez organy ścigania i wymiar sprawiedliwości już istniejących rozwiązań prawnych.

Interdyscyplinarnego w Libiążu. 16. Możliwość kierowania osób stosujących przemoc domową na programy korekcyjno-edukacyjne i psychologiczno-terapeutyczne.	
Szanse	Zagrożenia
1. Możliwość pozyskania środków finansowych na realizację zadań ze środków zewnętrznych. 2. Uzgodnienia międzyresortowe. 3. Resortowa edukacja na temat przeciwdziałania przemocy domowej. 4. Zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową. 5. Wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu uzależnienia i współuzależnienia oraz rosnąca liczba osób objętych leczeniem odwykowym. 6. Zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień i przemocy domowej. 7. Stale kształcąca się kadra służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej. 8. Możliwość aplikowania o dofinansowanie w ramach konkursów i funduszy unijnych.	1. Brak środków finansowych na realizację zadań. 2. Niedoprecyzowane przepisy prawne dotyczące m. in. przewozu dzieci w trakcie wykonywania obowiązków zgodnych z art. 12 ustawy. 3. Negatywne ukazywanie pracy pomocy społecznej przez media. 4. Zbyt niskie kary w stosunku do rangi popełnionych czynów, najczęściej kara w zawieszeniu. 5. Brak gwarancji bezpieczeństwa osób doznających przemocy. 6. Niechęć do współpracy osób doznających przemocy domowej. 7. Rozbudowana biurokracja, pochłaniająca zbyt wiele czasu osób pomagających. 8. Brak całodobowej placówki zapewniającej miejsca schronienia dla osób doznających przemocy na terenie powiatu chrzanowskiego.

6.2. Cel główny i cele szczegółowe programu

Diagnostując problematykę przemocy należy wziąć pod uwagę następujące kwestie:

1. Współpracę w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego w Libiążu oraz innych instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy.
2. Zapewnienie osobom/rodzinom dotkniętym przemocą domową bezpiecznego schronienia.
3. Prowadzenie kampanii społecznych, oraz dystrybucja poradników, ulotek, plakatów informacyjnych na temat możliwości uzyskania wsparcia.

4. Poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, zawodowe, prawne, medyczne oraz socjalne.
5. Podejmowanie działań motywujących osoby stosujące przemoc do uczestnictwa w grupach korekcyjno – edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych.
6. Prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktycznych, uświadamiających o zagrożeniach płynących z przemocy.
7. Współpracę z mediami (prasa,) w zakresie propagowania zachowań bez przemocy oraz zmiany postrzegania zjawiska przemocy domowej.
8. Zbieranie danych statystycznych z instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w Gminie Libiąż w celu diagnozowania tego zjawiska.
9. Podnoszenie kompetencji osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy.

Cel główny programu: *Przeciwdziałanie przemocy domowej w Gminie Libiąż oraz poprawa skuteczności działań pomocowych wobec osób i rodzin z problemem przemocy.*

Cele szczegółowe programu:

1. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą.
2. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową poprzez działania korekcyjno-edukacyjne i psychologiczno-terapeutyczne.
3. Działania profilaktyczne i edukacyjne skierowane do społeczności lokalnej.
4. Rozwój kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

Cel szczegółowy 1. Ochrona i pomoc osobom doznającym przemocy domowej

Lp.	Zadanie	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki
1.	Zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy	1. Ścisła współpraca z podmiotami zapewniającymi schronienie osobom doznającym przemocy. 2. Aktualizacja bazy danych instytucji udzielających całodobowego schronienia osobom doznającym przemocy domowej.	1. OPS w Libiążu, Zespół Interdyscyplinarny w Libiążu. 2. OPS w Libiążu	2023-2028 na bieżąco 2023-2028 raz w roku	1. Liczba osób skierowanych do podmiotów zapewniających schronienie osobom doznającym przemocy. 2. Liczba aktualizacji baz danych instytucji.
2	Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego	1. Organizacja poradnictwa socjalnego, psychologicznego i prawnego. 2. Praca socjalna. 3. Aktywizacja zawodowa, pomoc w znalezieniu pracy. 4. Edukowanie osób doznających przemocy domowej w zakresie przysługujących im praw i możliwości. 5. Pomoc dzieciom w związku z występowaniem przemocy domowej. 6. Pełnienie dyżurów w Punkcie Konsultacyjno- informacyjnym dla osób doznających przemocy domowej. 7. Pełnienie dyżurów w Telefonie Zaufania.	1. OPS w Libiążu. 2. OPS w Libiążu. 3. OPS w Libiążu. 4. OPS w Libiążu, GKRPA w Libiążu, Komisariat Policji w Libiążu, oświata, ochrona zdrowia. 5. Placówki oświatowe, ochrona zdrowia, OPS w Libiążu, Komisariat Policji w Libiążu. 6. OPS w Libiążu. 7. OPS w Libiążu.	2023-2028 na bieżąco 2023-2028 na bieżąco 2023-2028 na bieżąco 2023-2028 na bieżąco 2023-2028 na bieżąco 2023-2028 na bieżąco poniedziałek od	1. Liczba rodzin objętych poradnictwem. 2. Liczba rodzin objętych pracą socjalną. 3. Liczba osób aktywizowanych zawodowo. 4. Liczba osób doznających przemocy, które uzyskały informacje w zakresie przysługujących im praw i możliwości. 5. Liczba dzieci, którym udzielono wsparcia w związku z występowaniem przemocy domowej. 6. Liczba dyżurów, rejestr spraw, liczba osób zgłaszających się do punktu. 7. Liczba dyżurów, rejestr

		8. Prowadzenie grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej.	8. Konsultant psycholog OPS w Libiążu.	14.00-16.00 czwartek od 13.00-16.00. poniedziałek od 7.00-16.00 wtorek- środa od 7.00-15.00 czwartek od 7.00-16.00 piątek od 7.00-14.00. 2 razy w m-cu po 2 godziny.	spraw, liczba osób zgłaszających się do punktu. 8. Lista obecności, liczba osób, liczba konsultantów.
--	--	---	--	--	--

Cel szczegółowy 2. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową poprzez działania korekcyjno-edukacyjne

L.p.	Zadanie	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki
1	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny w Libiążu zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	1. Motywowanie do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc. 2. Motywowanie osób stosujących przemoc do zmiany postawy wobec osób	1. Komisariat Policji w Libiążu, OPS w Libiążu. 2. Komisariat Policji w Libiążu, OPS w Libiążu.	2023-2028 na bieżąco 2023-2028 na bieżąco	1. Liczba osób stosujących przemoc, które zostały skierowane na program korekcyjno-edukacyjny. Liczba tych osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny 2. Liczba Niebieskich Kart – formularz D

2	Podejmowanie działań przez Zespół Interdyscyplinarny w Libiążu wobec osób stosujących przemoc	doznających przemocy oraz do zaprzestania dalszego stosowania przemocy.			
		3. Kierowanie osób stosujących przemoc domową na programy korekcyjno-edukacyjne oraz psychologiczno-terapeutyczne.	3. Zespół Interdyscyplinarny w Libiążu.	2023-2028 na bieżąco	3. Liczba osób stosujących przemoc skierowanych do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym, liczba osób, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny.
3	Informowanie osób stosujących przemoc o możliwych formach wsparcia	4. Prowadzenie postępowań w sprawach o wykroczenie.	4. Komisariat Policji w Libiążu, Sąd Rejonowy w Chrzanowie.	2023-2028 na bieżąco	4. Liczba wniosków o wykroczenie, liczba osób ukaranych.
		5. Inicjowanie i realizowanie działań w stosunku do osób stosujących <i>przemoc</i> domową.	5. OPS w Libiążu.	2023-2028 na bieżąco	5. Liczba Niebieskich Kart – formularz D.
		6. Składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą <i>przemoc</i> domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń.	6. Zespół Interdyscyplinarny w Libiążu.	2023-2028 na bieżąco	6. Liczba wniosków o popełnieniu wykroczenia.

Cel szczegółowy 3. Działania profilaktyczne i edukacyjne społeczności lokalnej.

L.p.	Zadanie	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki
1	Edukacja społeczności lokalnej	1. Organizowanie kampanii społecznych. 2. Upowszechnianie materiałów promocyjnych (ulotki, plakaty, wizytówki, poradnik). 3. Upowszechnianie informacji na stronach internetowych OPS w Libiążu, Urzędu Miejskiego w Libiążu na temat instytucji i organizacji pomocowych. 4. Realizacja spotkań edukacyjno-informacyjnych dla społeczności lokalnej związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej. 5. Prowadzenie warsztatów profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży ze środowisk szczególnie zagrożonych. 6. Budowanie wrażliwości społeczeństwa na zjawisko występowania przemocy domowej. 7. Prowadzenie grupy samopomocy dla osób mających problemy opiekuńczo-wychowawcze z dziećmi.	1. Zespół Interdyscyplinarny w Libiążu, OPS w Libiążu, Komisariat Policji w Libiążu. 2. Zespół Interdyscyplinarny w Libiążu, OPS w Libiążu. 3. OPS w Libiążu, Urząd Miejski w Libiążu. 4. Zespół Interdyscyplinarny w Libiążu, OPS w Libiążu, placówki oświatowe. 5. OPS w Libiążu, placówki oświatowe. 6. OPS w Libiążu, placówki oświatowe, Komisariat Policji w Libiążu, ochrona zdrowia, GKRPA w Libiążu. 7. OPS w Libiążu.	2023-2028 raz w roku 2023-2028 cały rok 2023-2028 cały rok 2023-2028 na bieżąco (kilka razy w roku) 2023-2028 raz w roku 2023-2028 na bieżąco 2023-2028 2 razy w roku	1. Liczba kampanii, liczba, osób uczestniczących. 2. Liczba ulotek, poradników, wizytówek, plakatów. 3. Liczba opublikowanych informacji, liczba wyświetleń strony internetowej. 4. Liczba spotkań, liczba uczestników. 5. Liczba warsztatów, liczba uczestników. 6. Liczba kampanii, liczba osób biorących udział w kampanii, liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego w Libiążu, 7. Liczba spotkań, liczba osób biorących udział

2	Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy	1. Organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. 2. Realizacja programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy.	1. OPS w Libiążu Świetlica Środowiskowa, placówki oświatowe. 2. OPS w Libiążu, placówki oświatowe.	2023-2028 na bieżąco w godzinach pracy Świetlicy Środowiskowej w Libiążu 2023-2028 na bieżąco	1. Liczba uczestników 2. Liczba programów, liczba uczestników.
3	Prowadzenie mediacji rodzinnej	1. Rozwiązywanie konfliktów rodzinnych, zawieranie ugody mediacyjnej.	1. OPS w Libiążu.	2023-2028 w każdy wtorek od 15 do 17	1. Lista spraw, liczba odbytych spotkań, liczba osób, liczba zakończonych mediacji.

Cel szczegółowy 4. Rozwój kompetencji zawodowych pracowników służb, instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej

L.p.	Zadanie	Działanie	Realizatorzy	Termin realizacji	Wskaźniki
1.	Podnoszenie kwalifikacji w zakresie przeciwdziałania przemocy.	1. Organizowanie szkoleń i konferencji z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, tworzeniu planu pomocy, interwencji, współpracy interdyscyplinarnej. 2. Uczestnictwo w szkoleniach organizowanych przez inne instytucje oraz zapewnienie osobom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy domowej dostępu do superwizji.	1. OPS w Libiążu, Zespół Interdyscyplinarny w Libiążu. 2. Zespół Interdyscyplinarny w Libiążu, OPS w Libiążu.	2023-2028 raz w roku 2023-2028 na bieżąco	1. Liczba zorganizowanych szkoleń/konferencji, liczba uczestników. 2. Liczba szkoleń, liczba uczestników.

6.3. Adresaci programu

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Libiąż skierowany jest do:

1. Mieszkańców Gminy Libiąż, w tym osób doznających przemocy.
2. Osób stosujących przemoc domową.
3. Świadków przemocy domowej.
4. Specjalistów/instytucji zajmujących się profesjonalnie udzielaniem wsparcia społecznego.

6.4. Przewidywane efekty realizacji programu

Realizując działania zawarte w Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Libiąż na lata 2023-2028 planuje się osiągnąć następujące efekty:

1. Wzmocnienie zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Libiąż.
2. Ograniczenie zjawiska przemocy domowej.
3. Zwiększenie poziomu skuteczności kompleksowej pomocy dla osób doznających przemocy.
4. Zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy, w tym poradnictwa specjalistycznego zarówno dla osób doznających przemocy domowej, jak i dla osób stosujących przemoc.
5. Zmianę postawy społeczności lokalnej wobec zjawiska przemocy domowej.

6.5. Finansowanie programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2028 finansowany będzie ze środków własnych Gminy. Może być również finansowany z dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych dostępnych źródeł.

6.6. Monitoring i ewaluacja programu

Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i ewaluację programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu oraz Zespół Interdyscyplinarny w Libiążu.

Monitoring umożliwi analizę realizacji podejmowanych działań oraz pozwoli na ocenę skuteczności i efektywności ich stosowania. Niniejsze informacje umożliwią szersze rozeznanie potrzeb, jednocześnie wskazując kierunek na rozwijanie programów w przyszłości. Monitoring założeń programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów bezpośrednio zaangażowanych w jego realizację oraz coroczną diagnozę występowania zjawiska przemocy na terenie gminy Libiąż, która z kolei pozwoli poznać przyczyny problemu oraz określić adekwatne rodzaje działań zmierzających do zatrzymania przemocy. Sprawozdania z realizacji zadań podmioty składają 2 razy w roku do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Libiążu. Pozyskane informacje posłużą ocenie stopnia realizacji założeń Programu. Na ich podstawie zostanie przygotowana ewaluacja z realizowanych zadań co dwa lata. Do realizacji monitoringu i ewaluacji programu został wyznaczony koordynator.

Wnioski wynikające z monitoringu i ewaluacji posłużą stworzeniu ewentualnej modyfikacji realizowanych działań oraz zaplanowaniu działań priorytetowych w kolejnych latach.

Załącznik do: Gminnego
Programu Przeciwdziałania
Przemocy
Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy
Domowej
na lata 2023-2028

Program opracowany przez Zespół Interdyscyplinarny w Libiążu.

Załącznik do: Gminnego
Programu Przeciwdziałania
Przemocy
Domowej i Ochrony Osób
Doznających Przemocy
Domowej
na lata 2023-2028

***Diagnoza występowania
zjawiska przemocy domowej
na terenie gminy Libiąż***

Grudzień 2024 r.

1. Wstęp

Przemoc domowa jako zjawisko społeczne jest bardzo istotnym i niestety coraz bardziej powszechnym problemem dla wielu specjalistów. Można ją zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej, które powodują wiele negatywnych konsekwencji dla funkcjonowania jednostek i rodzin oraz całego społeczeństwa. Jako złożone zjawisko wymaga systemowego podejścia i zaangażowania szeregu instytucji i służb poszczególnych szczebli. Dlatego też zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej realizowane są przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego oraz powiatowego na zasadach określonych w ustawie.

Według definicji przyjętej w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w domowej (j.t. Dz.U. z 2024r. poz. 1673) przemoc domową należy rozumieć jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Z psychologicznego punktu widzenia przemoc domowa to działanie:

- intencjonalne i skierowane przeciwko innym osobom,
- naruszające prawa i dobra osobiste ofiar,
- wykorzystujące wyraźną asymetrię sił,
- powodujące ból i cierpienie.

Głównymi podmiotami realizującymi zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w imieniu samorządów są jednostki organizacyjne pomocy społecznej, tj. ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki interwencji kryzysowej oraz ośrodki wsparcia, a także punkty konsultacyjne. Do zadań gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy należy:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Powiaty z kolei realizują także zadania z zakresu administracji rządowej obejmujące prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy domowej oraz opracowanie i realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego w Libiążu, zgodnie z art 9b ust 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz .U. z 2024r. poz. 1673) należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3–5, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3, oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;

10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2022 r. poz. 2151, 2311, 2581 i 2600 oraz z 2023 r. poz. 289).

2. Kampania informacyjno - edukacyjna

Mając na uwadze obowiązujące przepisy prawa dotyczące przeciwdziałaniu przemocy domowej, w dniu 15 listopada 2024r. Zespół Interdyscyplinarny oraz Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu zorganizowały kampanię informacyjno – edukacyjną ”WOLNI OD PRZEMOCY – SŁYSZĘ, WIDZĘ, REAGUJĘ”. Celem tej kampanii było przekazanie mieszkańcom gminy Libiąż informacji na temat form pomocy świadczonej na rzecz osób doświadczających przemocy domowej i stosującej przemoc domową. Społeczność lokalna miała okazję poszerzyć swoją wiedzę dotyczącą symptomów świadczących o doznawaniu lub stosowaniu przemocy domowej oraz o konieczności reagowania w sytuacji bycia świadkiem przemocy. Ponadto mieszkańcy gminy Libiąż w trakcie przeprowadzonej kampanii mogli zapoznać się z działalnością Zespołu Interdyscyplinarnego w Libiążu.

W trakcie kampanii informacyjno - edukacyjnej przeprowadzana została anonimowa ankieta dotycząca zdiagnozowania zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Libiąż oraz pozyskania wiedzy na temat zwiększenia skuteczności i efektywności działań profilaktycznych oraz pomocowych wobec osób pokrzywdzonych przemocą domową.

Pytania zawarte w ankiecie miały na celu:

- weryfikację posiadanej wiedzy ogólnej nt. zachowań przemocowych,
- wskazanie sposobów reagowania na przemoc domową oraz ich skuteczności,
- pokazanie stanu wiedzy nt. funkcjonujących instytucji pomocowych, ocenie skuteczności ich dotychczasowych działań oraz zgłoszeniu potrzeb w tym zakresie.

3. Forma i cele badania ankietowego

Aby poznać opinię mieszkańców gminy Libiążu na temat przemocy domowej zdecydowano się na przeprowadzenie badania ankietowego wśród dorosłych mieszkańców.

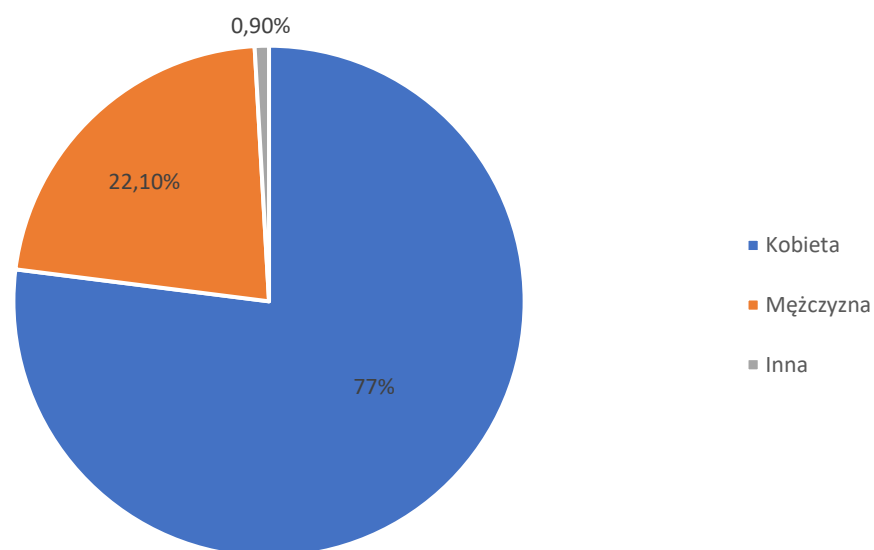
Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się z mieszkańcami gminy Libiąż, przy wykorzystaniu narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety. Kwestionariusz ten składał się z pytań otwartych oraz zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ponadto skorzystano z narzędzia w formie ankiety online, którą zamieszczono na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu oraz Urzędu Miejskiego w Libiążu. Ankieta zawierała łącznie 14 pytań, z czego 11 dotyczyło ogólnych pytań w zakresie przemocy domowej, natomiast 3 pytania określały profil respondenta, tj. wiek, płeć oraz wykształcenie. Łącznie w badaniu wzięło udział 332 mieszkańców, z czego 230 ankiet przeprowadzono osobiście, a 102 ankiety zostały przeprowadzone online. Badanie ankietowe zarówno online jak i osobiście było przeprowadzone w miesiącu listopadzie 2024r.

Diagnoza zjawiska przemocy domowej stanowi podstawę komplementarnego i zintegrowanego planowania działań społecznych, mających na celu identyfikację problemu przemocy, rozpoznanie skali problemu przemocy na terenie gminy Libiąż oraz podjęcie próby wskazania metod rozwiązania problemu. Ponadto do głównych celów badania należy ustalenie skali zagrożeń oraz postaw i opinii społecznych związanych ze zjawiskiem przemocy domowej występującym na terenie gminy Libiąż.

3.1. Wyniki ankiet

Zastosowaną metodę badawczą w postaci ankiety można podzielić na dwie części. Pierwsza, to pytania teoretyczne z obszaru przemocy domowej (nr 1 – 11), natomiast druga to typowy profil respondenta biorącego udział w badaniu (pytania nr 12 – 14). W pytaniach zapytaliśmy o płeć, wykształcenie i wiek. Wyniki przedstawiają poniższe wykresy.

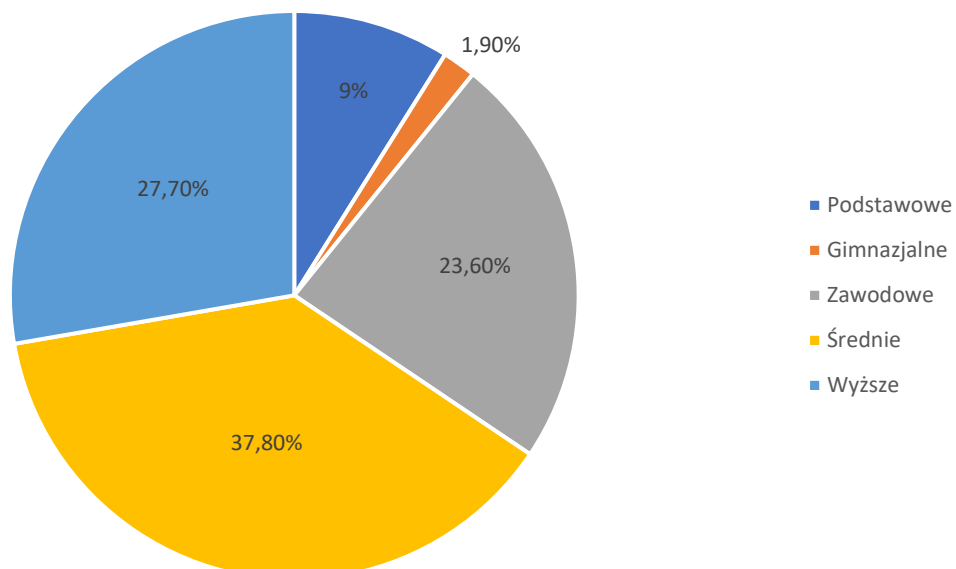
Wykres 1: Płeć osoby wypełniającej ankietę

Źródło: opracowanie własne

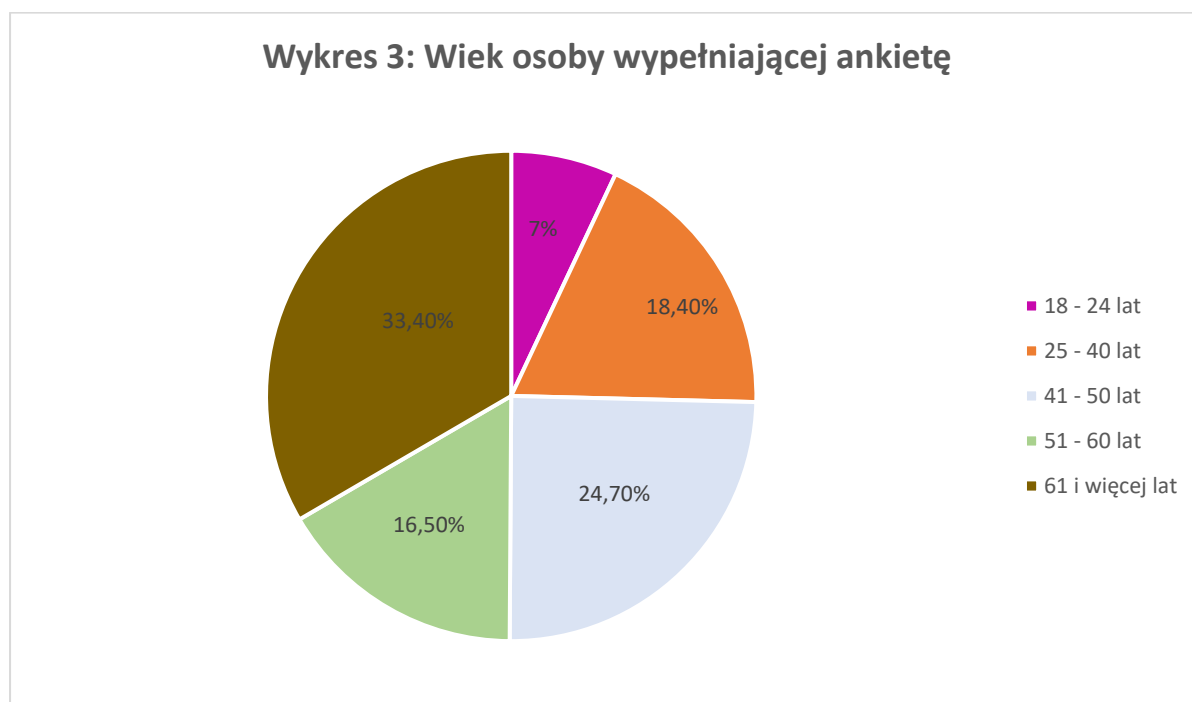
Wśród ankietowanych osób 77 % (tj. 244 osoby) to kobiety, a 22,10 % – mężczyźni (70 osób). Tylko 0,9 % respondentów (3 osoby) określiło swoją płeć jako inną.

Wykres 2: Wykształcenie osoby wypełniającej ankietę

Źródło: opracowanie własne

Największy odsetek stanowiły osoby z wykształceniem średnim (37,8 % czyli 119 osób). Spośród ankietowanych 27,70 % (87 osób) określiło, że posiada wykształcenie wyższe, 23,60 % (74 osoby) ma wykształcenie zawodowe, zaś 9 % to osoby z wykształceniem podstawowym (28 osób), a zaledwie 1,90 % (6 osób) jest z wykształceniem gimnazjalnym.

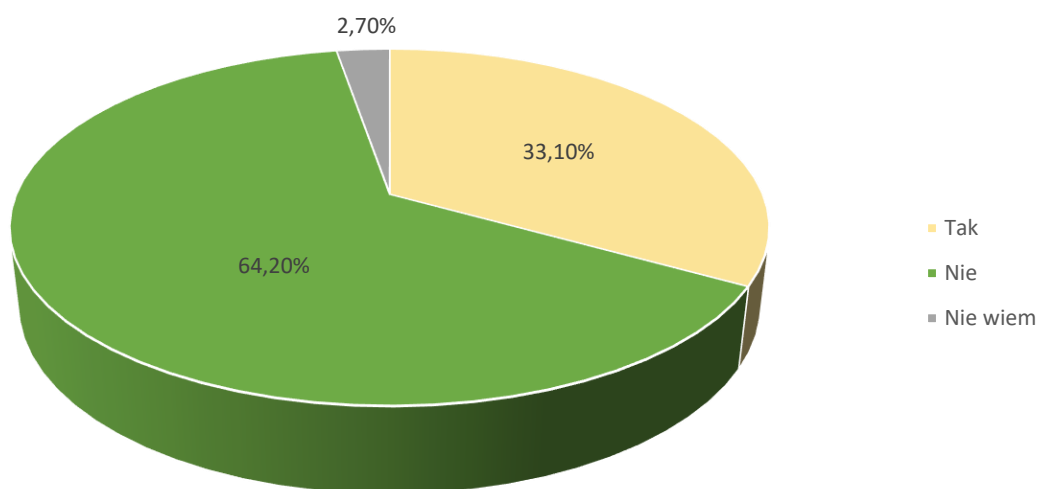
Źródło: opracowanie własne

Największą grupę osób badanych stanowili mieszkańcy w wieku 61 lat i więcej (33,40% tj. 106 osób), a 24,70 % (78 osób) to osoby w wieku 41-50 lat. Kolejno osoby w wieku 18-24 lat (7% tj. 22 osoby), 25 – 40 lat (18,4% tj. 58 osób), 51 – 60 lat (16,50 % tj. 52 osoby).

Dalsza część badania stanowi próbę oszacowania skali problemu przemocy występującej wśród dorosłych mieszkańców gminy Libiąż oraz przedstawia ich opinię na temat tego zjawiska.

W pytaniu nr 1 poproszono ankietowanych o wskazanie „Czy kiedykolwiek doświadczali przemocy domowej?”

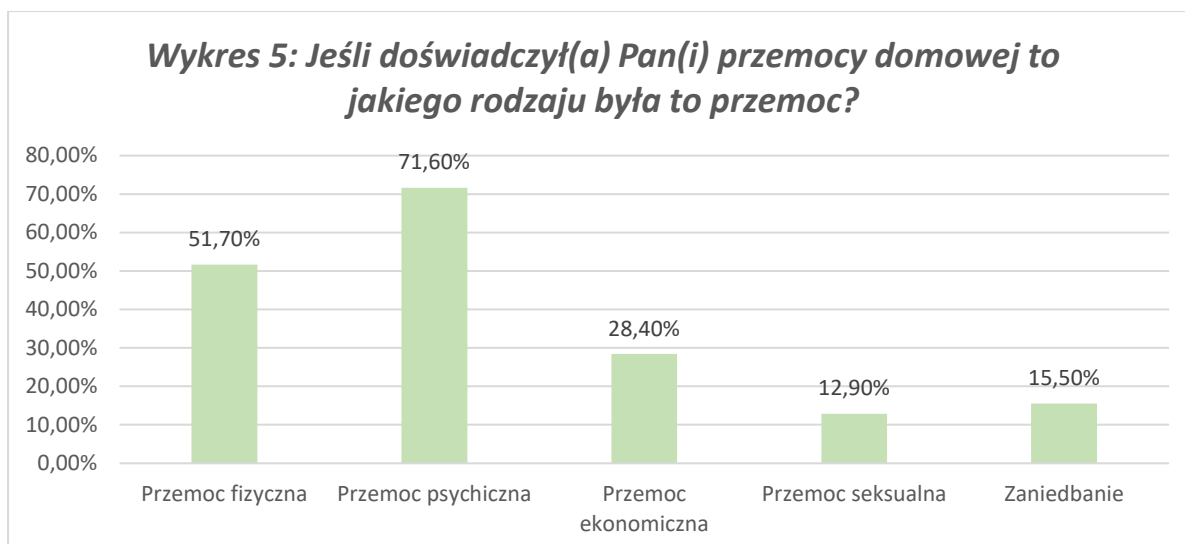
Wykres 4: Czy kiedykolwiek doświadczył(a) Pan(i) przemocy domowej?

Źródło: opracowanie własne

Aż 33,10% (tj. 110 osób) mieszkańców gminy biorących udział w ankiecie doświadczyło przemocy. Taka sytuacja dotyczyła w sumie 110 osób. Z kolei 64,20 % (tj. 213 osób) określiła, że przemocy nie doświadczyła, a 2,70% (czyli 9 osób) nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Celem pytania Nr 2 było ustalenie ilości mieszkańców gminy Libiąż, którzy doświadczyli poszczególnych form przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej, seksualnej oraz zaniedbania. Pytanie to uwzględniało możliwość wielokrotnego wyboru, dlatego uzyskane odpowiedzi nie sumują się do 100%.

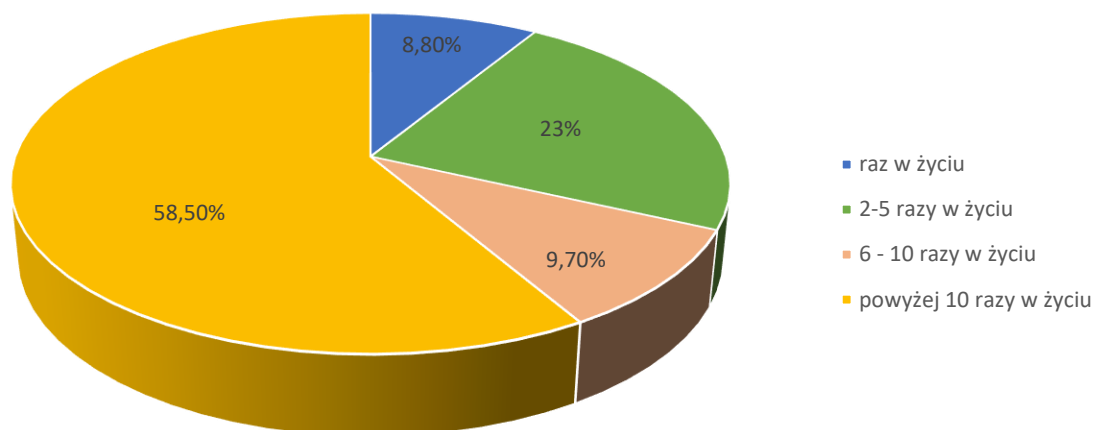
Źródło: opracowanie własne

Na pytanie to najwięcej odpowiedzi respondenci wskazali na przemoc psychiczną – 71,60 % (83 osoby). Na drugim miejscu pod względem ilości wskazań znalazła się przemoc fizyczna 51,70 % (60 osób). Kolejno badani wskazali na przemoc ekonomiczną – 28,40 % (czyli 33 osoby), zaniedbanie – 15,50 % (tj. 18 osób) oraz przemoc seksualną – 12,9 % (tj. 15 osób).

Pytanie to, poza uzyskaniem konkretnych informacji, miało także funkcję kontrolną w stosunku do pytania nr 1. Przyjęte założenie, że na to pytanie odpowiadały tylko te osoby, które w pytaniu poprzednim wskazały, że doświadczyły przemocy domowej (110 osób), nie pokrywa się z uzyskanymi wynikami. W pytaniu Nr 2 o formy doświadczenia przemocy odpowiedzi udzieliło 116 osób. Można taki stan rzeczy ostrożnie interpretować w ten sposób, że dopiero wyszczególnienie w pytaniu zachowań, które są różnymi formami przemocy (fizycznej i psychicznej itp.) spowodowało, że ankietowani wskazywali na zachowania, których do tej pory nie traktowali jako przemoc.

Pytanie Nr 3 dotyczyło częstotliwości występowania zjawiska przemocy domowej.

Wykres 6: Jeżeli doświadczył/a Pan(i) przemocy domowej to jak często ona występowała ?

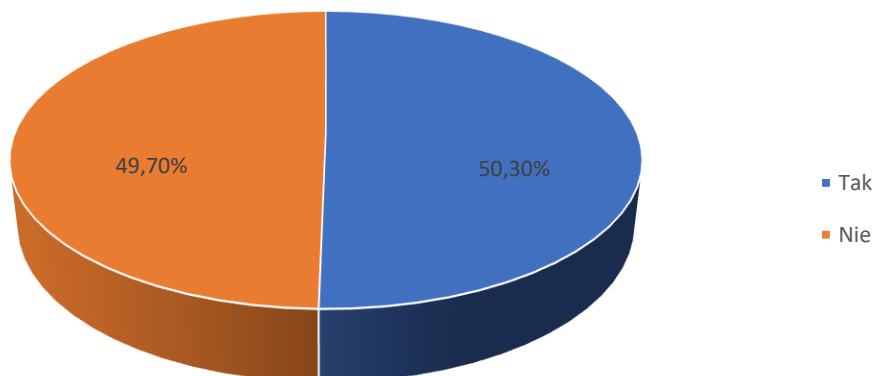

Źródło: opracowanie własne

Znacząca większość ankietowanych (58.5% czyli 66 osób) stwierdziła, że doświadczyła przemocy powyżej 10 razy w życiu. Natomiast 23% respondentów (26 osób) przyznało, że przemocy doświadczyło od 2 do 5 razy, 9,7% (11 osób) ankietowanych wskazało, że było to od 5 do 10 razy, a 8,8 % (10 osób) stwierdziło, że przemocy doświadczyło tylko raz w życiu. Odpowiedzi uzyskane na niniejsze pytanie jest kolejnym potwierdzeniem faktu, że przemoc domowa jest zjawiskiem obecnym wśród mieszkańców gminy Libiąż, a jej częstotliwość jest znacząca. Zdiagnozowanie sytuacji przemocowych i podjęcie działań zmierzających do ich ograniczenia jest zadaniem kluczowym dla instytucji pomocowych funkcjonujących na terenie gminy.

Celem pytania Nr 4 była próba oszacowania ilości osób, które przemocy domowej nie doświadczyło osobiście ze strony najbliższych, ale było świadkiem zachowań noszących znamiona przemocy wobec innych.

Wykres 7: Jeżeli osobiście nie doświadczal(a) Pan(i) przemocy ze strony najbliższych, czy była Pan(i) świadkiem takich zachowań w stosunku do innych osób?

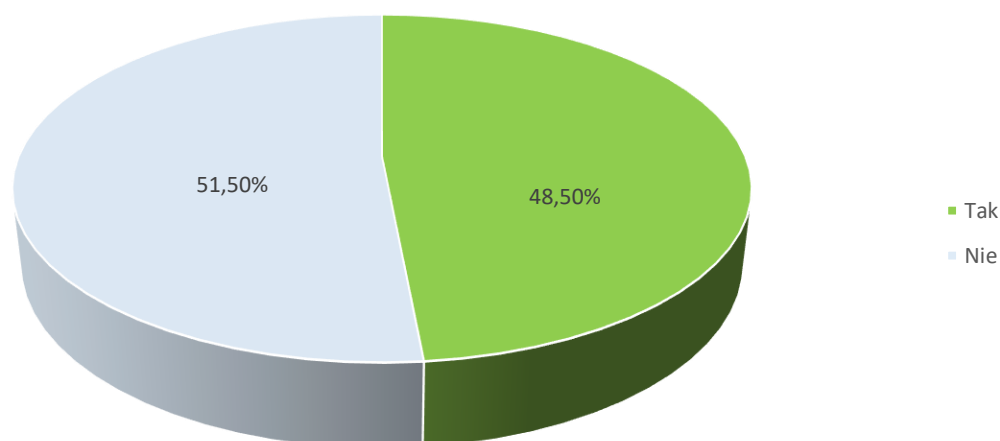

Źródło: opracowanie własne

Aż 50,3 % ankietowanych (152 osoby) wskazało, że było świadkami przemocy domowej natomiast 49,7 % (150 osób), że nie.

Kolejne pytanie (Nr 5) miało określić jaka ilość osób, które będąc świadkiem przemocy podjęła jakiegokolwiek działania.

Wykres 8: Czy będąc świadkiem przemocy domowej podjął/ęła Pan(i) jakieś działania?

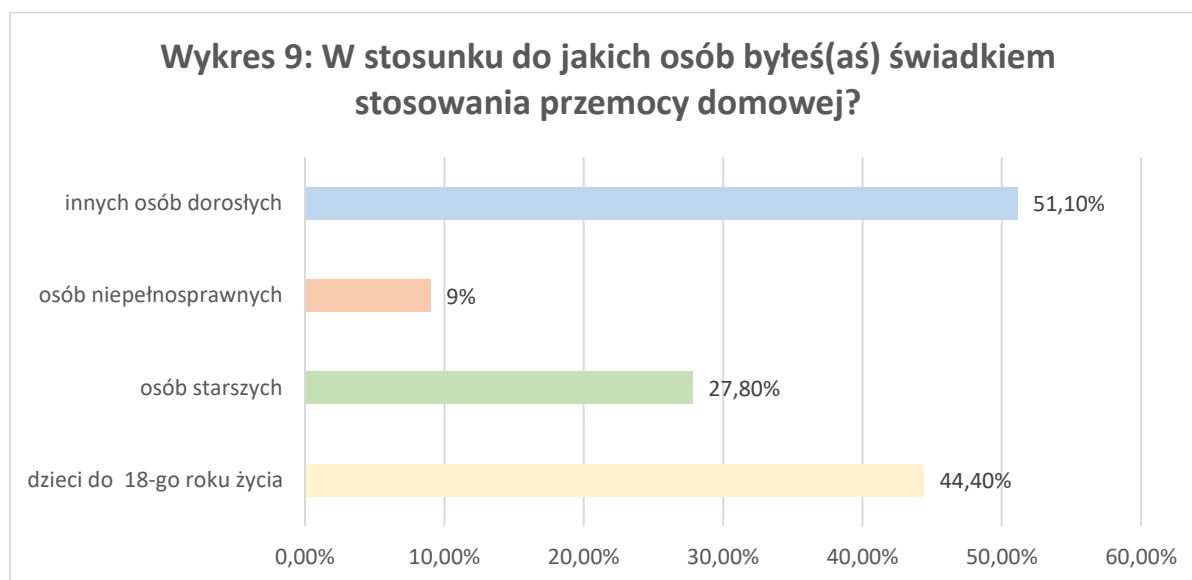
Źródło: opracowanie własne

Aż 51,50 % ankietowanych (102 osoby) nie podjęło jakichkolwiek działań będąc

świadkami przemocy domowej, natomiast 48,50% (96 osób) podjęło kroki. Brak reakcji na przemoc domową jest niepokojąca z tego względu, że może prowadzić do jej eskalacji w przyszłości.

W otwartym pytaniu Nr 6 poproszono o wskazane jakie działania podjęła osoba ankietowana będąc świadkiem przemocy domowej? Najczęstszą reakcją na przemoc, jak wynika z odpowiedzi ankietowanych, jest powiadomienie policji bądź innych służb takich jak Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Libiążu czy Sąd Rejonowy w Chrzanowie. Wśród odpowiedzi respondenci wskazali również, że w sytuacji wystąpienia przemocy interweniowali osobiście pomagając osobie jej doznającej w ucieczce przed osobą stosującą przemoc lub też podejmowali próby rozmowy ze sprawcą w celu odwrócenia jego uwagi i maksymalnej ochrony osoby, która tej przemocy doświadcza.

Pytanie Nr 7 dotyczyło określenia w stosunku do jakich osób ankietowany był świadkiem przemocy domowej.

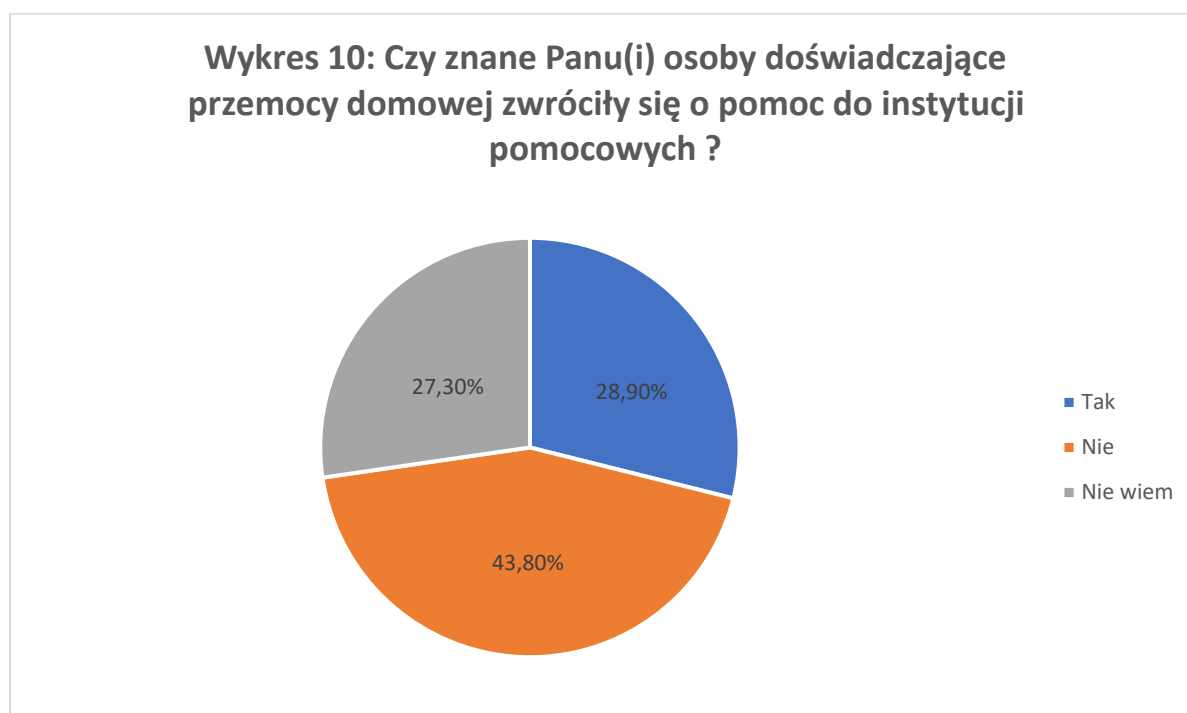
Źródło: opracowanie własne

Większość ankietowanych (51,10 % czyli 68 osób) było świadkami stosowania przemocy wobec innych osób dorosłych. Aż 44,40 % respondentów (czyli 59 osób) było świadkami przemocy wobec dzieci do 18 roku życia, 27,80 % wobec osób starszych (37

respondentów) i 9 % w stosunku do osób niepełnosprawnych (12 ankietowanych).

Z powyższego pytania można wnioskować, że niestety, zbyt często dzieci do 18-go roku życia są ofiarami przemocy stosowanej wobec nich przez osoby dorosłe. Bardzo ważne jest to, by nigdy sygnał od dziecka mówiący o przemocy nie był przez dorosłych bagatelizowany czy pomijany. Istotne jest też informowanie młodych ludzi o formach pomocy w przypadku bycia ofiarą/świadkiem przemocy, instytucjach pomocowych, konkretnych adresach czy telefonach, z których mogą w razie potrzeby skorzystać.

Celem pytania 8 było ustalenie czy osoby doświadczające przemocy domowej zwróciły się do odpowiednich instytucji pomocowych

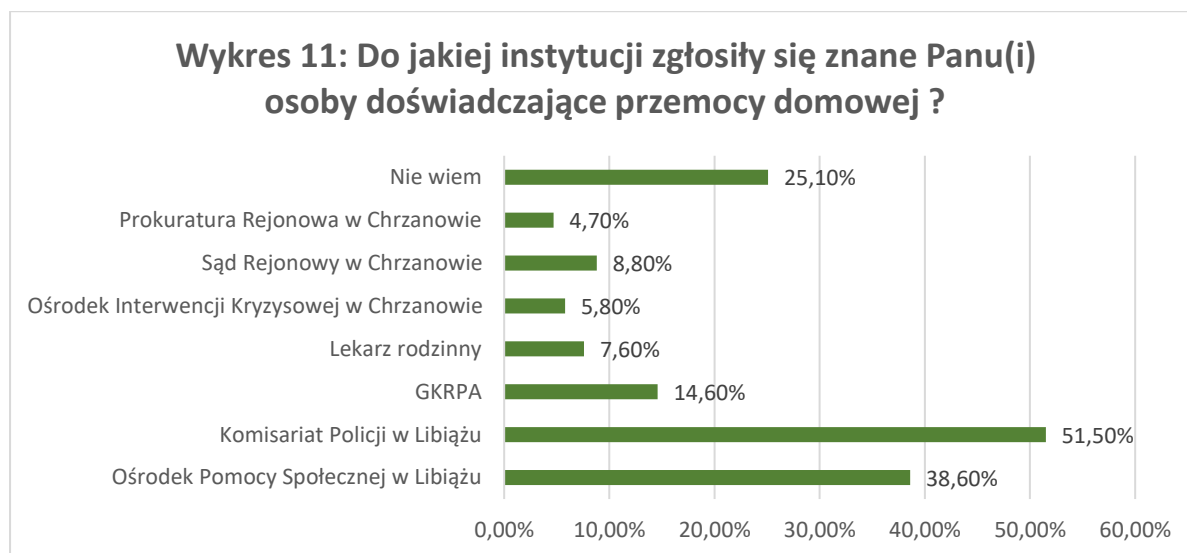
Źródło: opracowanie własne

Największy odsetek ankietowanych (aż 43,80 % czyli 111 osób) wskazało, że osoby, które doświadczyły przemocy domowej, nie zwróciły się o pomoc do żadnej z instytucji pomocowej.

Z kolei 28,90 % (tj. 73 osoby) zgłosiły się do odpowiedniej instytucji o udzielenie pomocy i wsparcia, natomiast 27,30 % ankietowanych (czyli 69 osób) nie potrafiło określić czy osoby te zwróciły się

o pomoc.

W pytaniu nr 9 ankietowani zostali poproszeni o wskazanie instytucji, do których zwróciły się osoby doświadczające przemocy domowej.

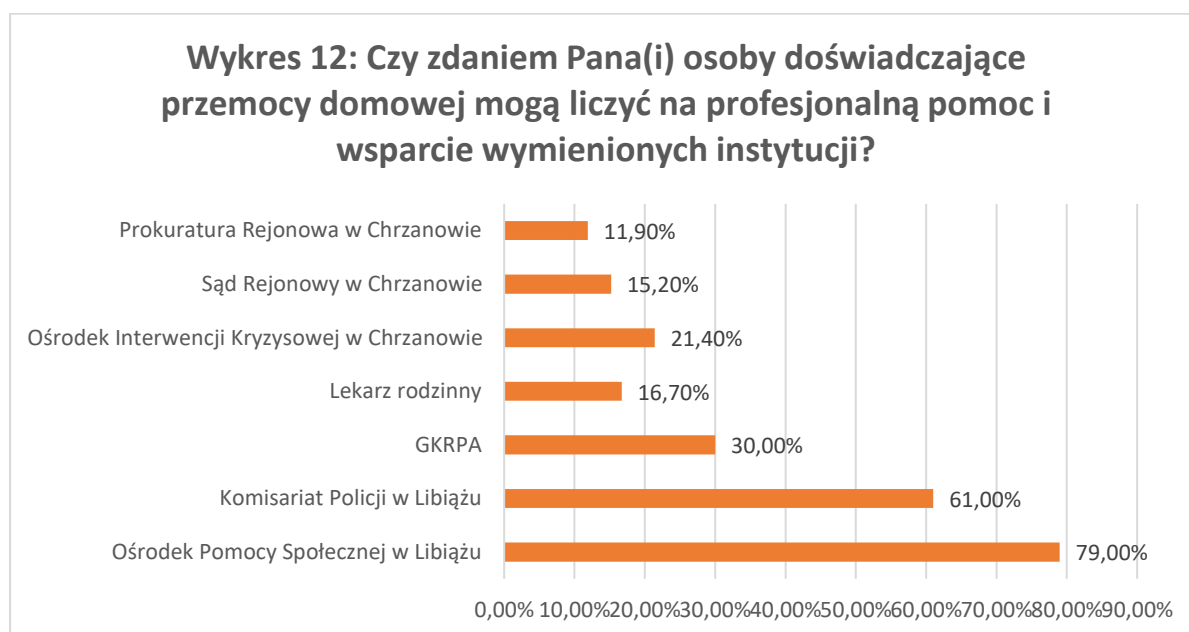

Źródło: opracowanie własne

Celem tego pytania było zbadanie zaufania do instytucji udzielających pomocy w takich przypadkach, a także poziomu znajomości zadań tychże instytucji. Warto dodać, że zamieszczenie w ankiecie tego pytania miało również cel edukacyjny, aby mieszkańcy gminy Libiąż mieli okazję poznać nazwy instytucji, do jakich można zwrócić się z prośbą o pomoc w sytuacji wystąpienia zjawiska przemocy. Pytanie wielokrotnego wyboru zakładało możliwość udzielenia więcej niż jednej odpowiedzi, dlatego nie stanowią one 100 %. Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu wskazało 38,60 % ankietowanych (tj. 66 osób), Komisariat Policji w Libiążu 51,50 % badanych (czyli 88 osób), Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 14,60 % respondentów (czyli 25 osób), lekarza rodzinnego 7,60 % badanych (czyli 13 osób), Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie 5,80% ankietowanych mieszkańców (czyli 10 osób), Sąd Rejonowy w Chrzanowie 8,80 % respondentów (czyli 15 osób), Prokuraturę Rejonową w Chrzanowie 4,70 % badanych (czyli 8 osób) oraz 25,10 % ankietowanych (43 osoby) nie posiadało wiedzy w tym zakresie.

W pytaniu Nr 10 należało uzyskać informacje, które instytucje zdaniem mieszkańców gminy Libiąż świadczą profesjonalną pomoc i wsparcie osób doświadczających przemocy domowej. Pytanie wielokrotnego wyboru zakładało możliwość udzielenia więcej niż jednej

odpowiedzi, dlatego też nie sumują się one do 100%.

Źródło: opracowanie własne

Największe zaufanie respondenci mają do Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu - aż 79 % badanych (czyli 166 osób) wskazało na tą instytucję. Tym samym należy uznać, że mieszkańcy gminy Libiąż dostrzegają funkcję Ośrodka Pomocy Społecznej związaną z przeciwdziałaniem przemocy domowej, a prowadzone przez nich działania na rzecz ograniczania przemocy domowej oceniane są pozytywnie. Na Komisariat Policji w Libiążu wskazało 61 % mieszkańców (128 osób), Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Libiążu zaznaczyło 30 % ankietowanych (63 osoby), lekarza rodzinnego zaznaczyło 16,70 % badanych (35 osób), Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Chrzanowie wskazało 21,40 % respondentów (45 osób), Sąd Rejonowy w Chrzanowie 15,20 % mieszkańców (32 osoby) oraz Prokuraturę Rejonową w Chrzanowie zaznaczyło 11,90 % ankietowanych (25 osób).

Ostatnie pytanie Nr 11 miało charakter otwarty i dotyczyło wskazania przez ankietowanego działań, które jego zdaniem przyczyniłoby się do zmniejszenia występowania zjawiska przemocy na terenie gminy Libiąż. W zdecydowanej większości respondenci podali, że najważniejsza jest edukacja, w tym edukacja szkolna, organizowanie różnych kampanii społecznych, a także uwrażliwienie mieszkańców na problem przemocy domowej. Ponadto ankietowani wskazali również, że aby ograniczyć zjawisko przemocy należy zwiększyć pomoc

prawną i psychologiczną dla osób doświadczających przemocy, zintensyfikować nadzór nad rodzinami, które korzystają ze świadczeń z pomocy społecznej, wzmocnić ilości patroli policji i zwiększyć kary dla osób stosujących przemoc. Ponadto mieszkańcy gminy Libiąż oczekują również ograniczenia lub wprowadzenie zakazu sprzedaży alkoholu w godzinach nocnych.

4. Procedura „Niebieskie Karty” w Gminie Libiąż w latach 2022-2024r.

W 2023 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Na jej mocy dotychczasowe Zespoły Interdyscyplinarne zakończyły swoje funkcjonowanie i zostały powołane nowe. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Libiążu został powołany Uchwałą Nr XLIX/379/2023 Rady Miejskiej w Libiążu z dnia 29 czerwca 2023r.

W myśl powyższej uchwały określony został tryb i sposób powoływania oraz odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego. Na podstawie Zarządzenia Nr 0050.792.VIII.2023 z dnia 8 września 2023r. Burmistrza Libiąża powołano członków Zespołu Interdyscyplinarnego, w skład którego weszli przedstawiciele następujących instytucji:

- Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu,
- Komisariatu Policji w Libiążu,
- Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Libiążu,
- Miejskiego Centrum Medycznego w Libiążu,
- Zespołu Szkół w Libiążu,
- Zespołu Szkolno-Przedszkolnego z Oddziałami Integracyjnymi w Libiążu,
- Sądu Rejonowego w Chrzanowie - I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach rodzinnych i nieletnich,
- Sądu Rejonowego w Chrzanowie - II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej wykonujący orzeczenia w sprawach karnych.

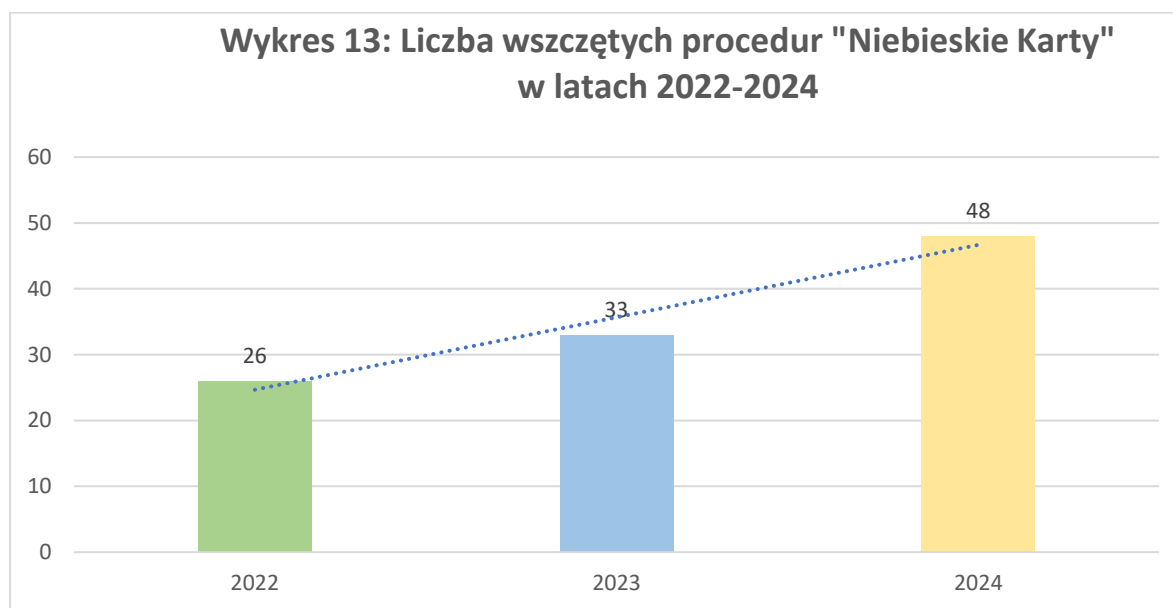
W gminie Libiąż Zespół Interdyscyplinarny liczy łącznie 10 osób i powoływany został w celu realizacji zadań ustawowych określonych w przepisach prawa. Jego głównym zadaniem jest przede wszystkim diagnozowanie problemu przemocy domowej, a w dalszej kolejności prowadzenie działań zapobiegawczych i prewencyjnych w środowiskach zagrożonych, a także podejmowanie interwencji w stosunku do osób dotkniętych przemocą. Praca zespołu interdyscyplinarnego wymaga opracowania i stosowania indywidualnych planów pomocy, a także wdrażania działań wobec osób stosujących przemoc. Zadaniem zespołu jest także monitoring zmian zachodzących w pracy i funkcjonowaniu rodzin borykających się z problemem przemocy. Posiedzenia zespołów interdyscyplinarnych według wytycznych znówelizowanej ustawy winny odbywać się nie rzadziej niż

jeden raz na dwa miesiące. W latach 2022 – 2024 częstotliwość spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego w Libiążu przedstawiała się następująco:

Rok	2022	2023	2024
Ilość posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	5	7

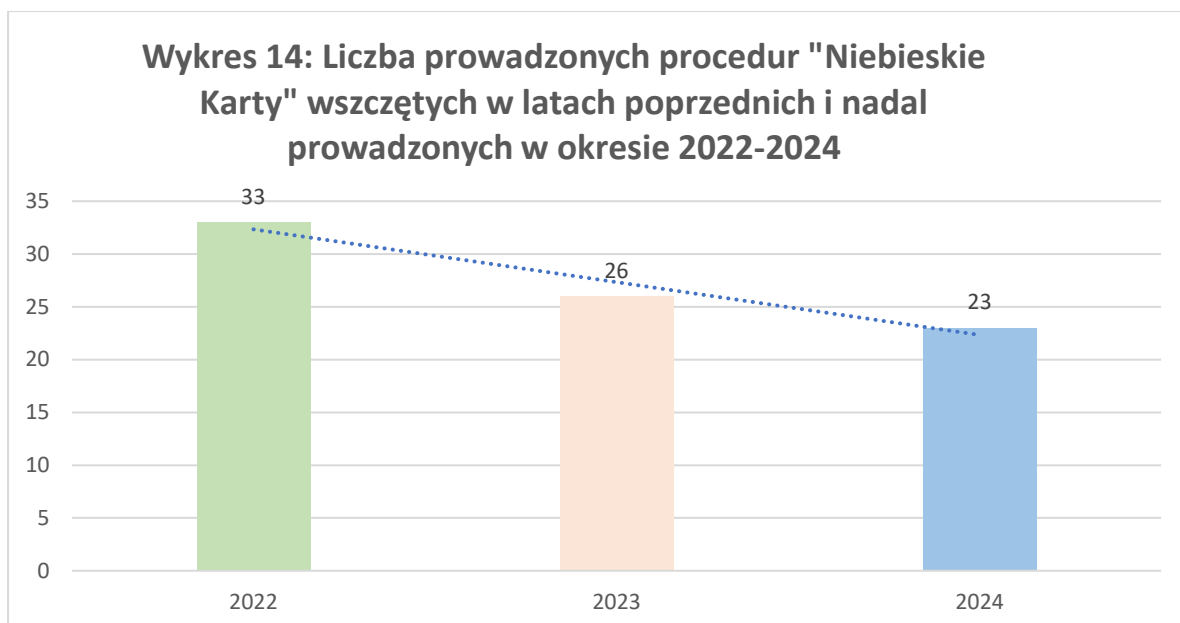
Lata 2022 i częściowo 2023 uwzględniają częstotliwość posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego zgodnie z obowiązującym wówczas przepisem prawa.

Obsługę organizacyjno – techniczną i finansową zespołu interdyscyplinarnego zapewnia Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu. Skalę występowania zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Libiąż poniekąd oddaje ilość wszczętych procedur „Niebieskie Karty” przez jednostki do tego uprawnione. Rozpatrując problematykę zjawiska przemocy domowej warto dokonać analizy liczby wypełnionych formularzy „Niebieskie Karty” i wszczętych postępowań na przestrzeni trzech ostatnich lat.

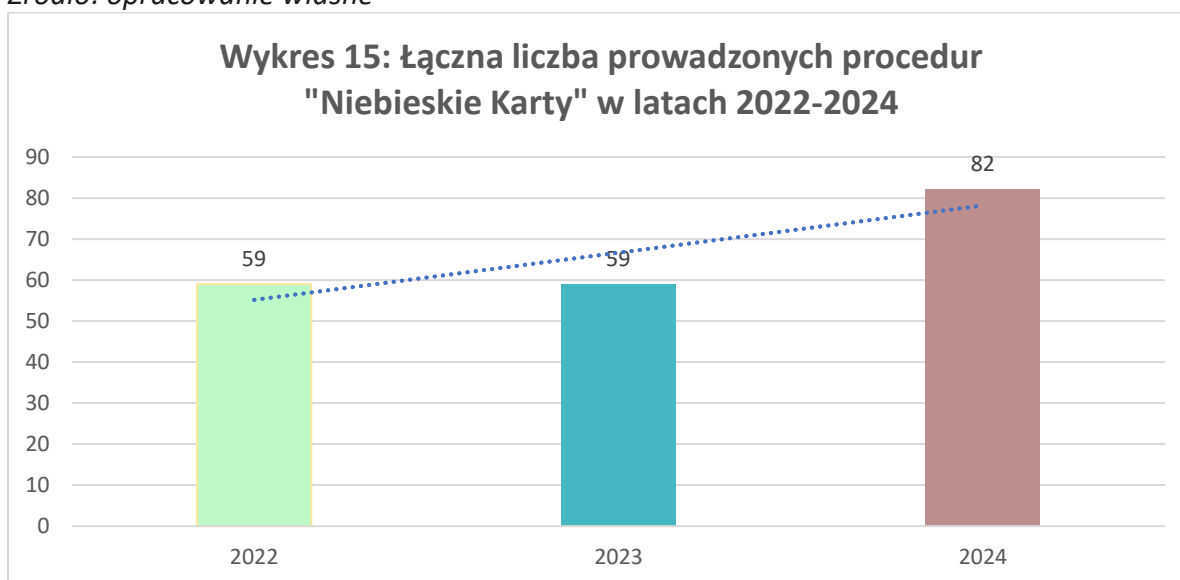

Źródło: opracowanie własne

Dane zawarte w powyższym wykresie jednoznacznie wskazują, iż na przełomie trzech ostatnich lat wzrosła liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”. W 2024 roku wszczęto ich 48, co w porównaniu do 2022 roku stanowi wzrost aż o 54 %. Należy zauważyć, że obok nowo wszczętych spraw prowadzone w dalszym ciągu są również procedury „Niebieskie Karty”, które zostały wdrożone w latach poprzednich w szczególności w roku poprzednim. Procedury te ze względu na ich skomplikowany charakter są prowadzone do momentu ustania przemocy i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu stosowania przemocy. Poniższy wykres przedstawia ilość procedur wszczętych w poprzednich latach i nadal prowadzonych w danym roku.

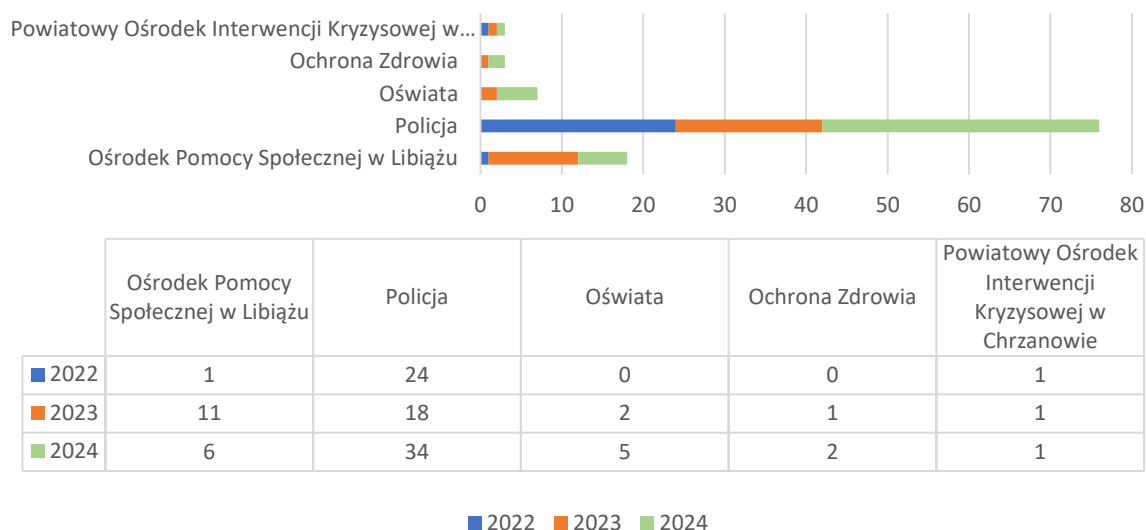
Źródło: opracowanie własne

Źródło: opracowanie własne

Skumulowana wartość prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” była największa w 2024 roku i kształtowała się na poziomie 82 procedur. Na przestrzeni trzech ostatnich lat należy zauważyć tendencję wzrostową prowadzonych procedur. Poniższy wykres i tabela przedstawiają liczbę wdrożonych procedur „Niebieskie Karty” przez poszczególne instytucje do tego uprawnione.

Wykres 16: Liczba wszczętych procedur "Niebieskie Karty" w gminie Libiąż w latach 2022 - 2024 ze względu na podmioty sporządzające formularz

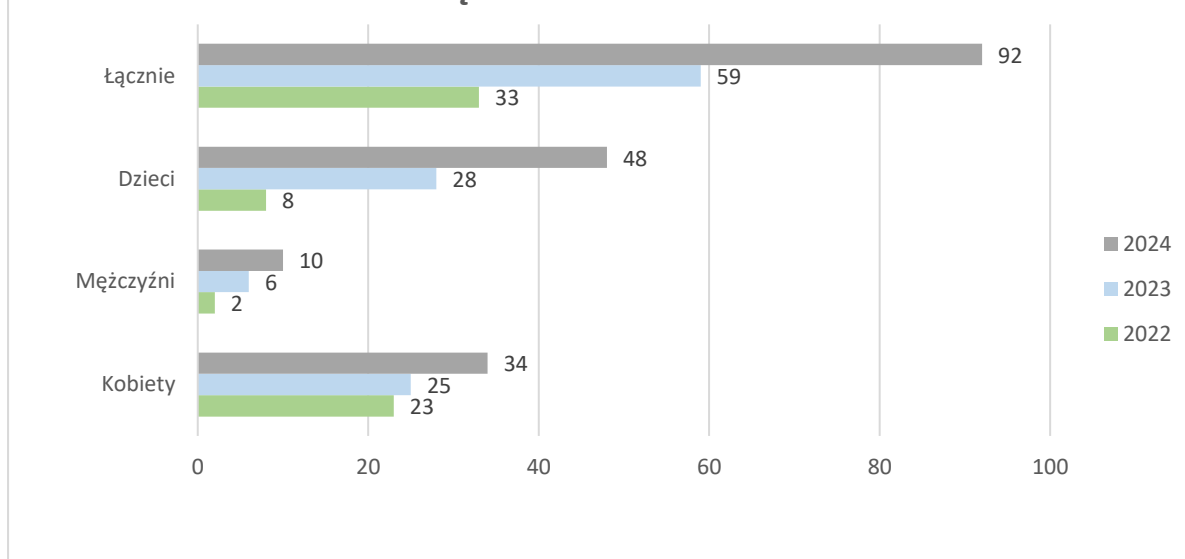

Źródło: opracowanie własne

Jak wynika z przedstawionych danych największą aktywność w sporządzaniu formularzy wykazuje policja. Najczęściej formularz „Niebieskie Karty” jest spisywany przez policję w trakcie podejmowanych działań interwencyjnych. Drugim podmiotem pod względem liczby wypełnianych formularzy jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2022 – 2024 nie sporządziła żadnego formularza „Niebieskie Karty”. Szczególnie niepokojąca może być niska aktywność szkół i placówek służby zdrowia – zwłaszcza wobec narastania skali przemocy wobec osób zależnych: dzieci, osób niepełnosprawnych i osób starszych.

Problem przemocy dotyka nie tylko osób dorosłych kobiet i mężczyzn, ale także dzieci. W gminie Libiąż najczęściej fakt doświadczania przemocy zgłaszały kobiety. Na przełomie trzech ostatnich lat ich liczba wynosiła łącznie 92 osoby. Niestety w latach 2022- 2024 liczba dzieci doznających przemocy wzrastała i w latach tych odnotowano łącznie 84 małoletnich doznających przemocy domowej. Tym samym stanowią one najliczniejszą grupą, która doświadcza tej przemocy. Mężczyźni stanowią najmniejszą grupę osób, które doświadczają zjawiska przemocy domowej. Przez trzy ostatnie lata przemocy doświadczyło 18 mężczyzn. Liczba poszczególnych osób doznających przemocy nie jest równa ilości wszczętych procedur „Niebieskie Karty”, ponieważ w przypadku jednej procedury „Niebieskie Karty” często widnieje kilka osób, które doświadczają przemocy. Udział każdej z opisanych grup przedstawia poniższy wykres ukazujący istotę poruszanego problemu.

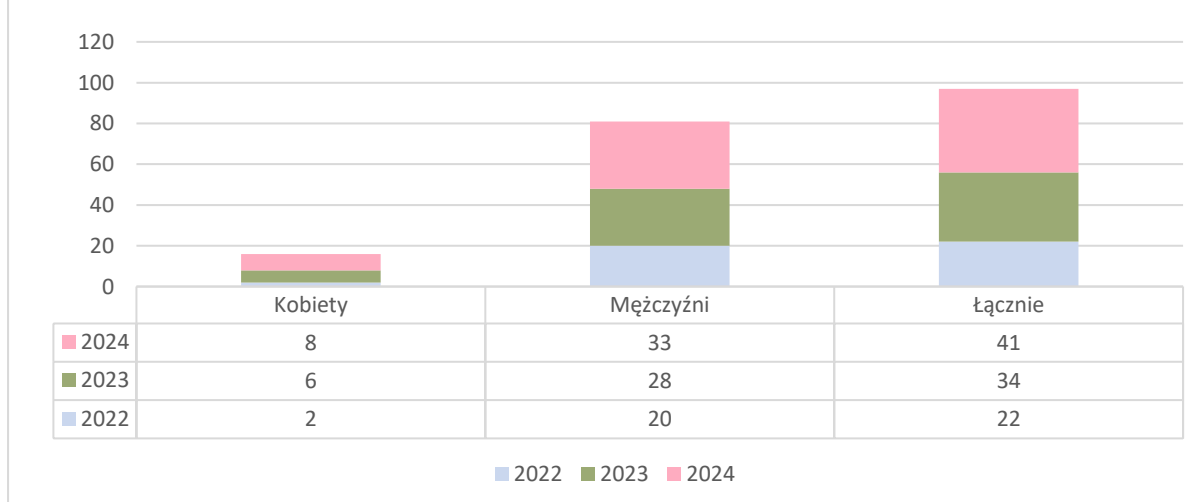
Wykres 17: Liczba osób doznających przemocy w gminie Libiąż w latach 2022 - 2024

Źródło: opracowanie własne

Zgodnie z posiadanymi informacjami dotyczącymi prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” najbardziej narażeni na doświadczanie przemocy są kobiety i dzieci. Doświadczają one zwłaszcza przemocy psychicznej oraz fizycznej. Dane dotyczące liczby sprawców przemocy domowej wskazują na znaczną przewagę mężczyzn jako osób stosujących przemoc domową w porównaniu z kobietami. Wraz ze wzrostem wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” na przełomie lat 2022 – 2024 obserwuje się sukcesywny wzrost liczby osób obu płci stosujących przemoc, zarówno kobiet jak i mężczyzn.

Wykres 18: Liczba osób stosujących przemoc w gminie Libiąż w latach 2022 - 2024

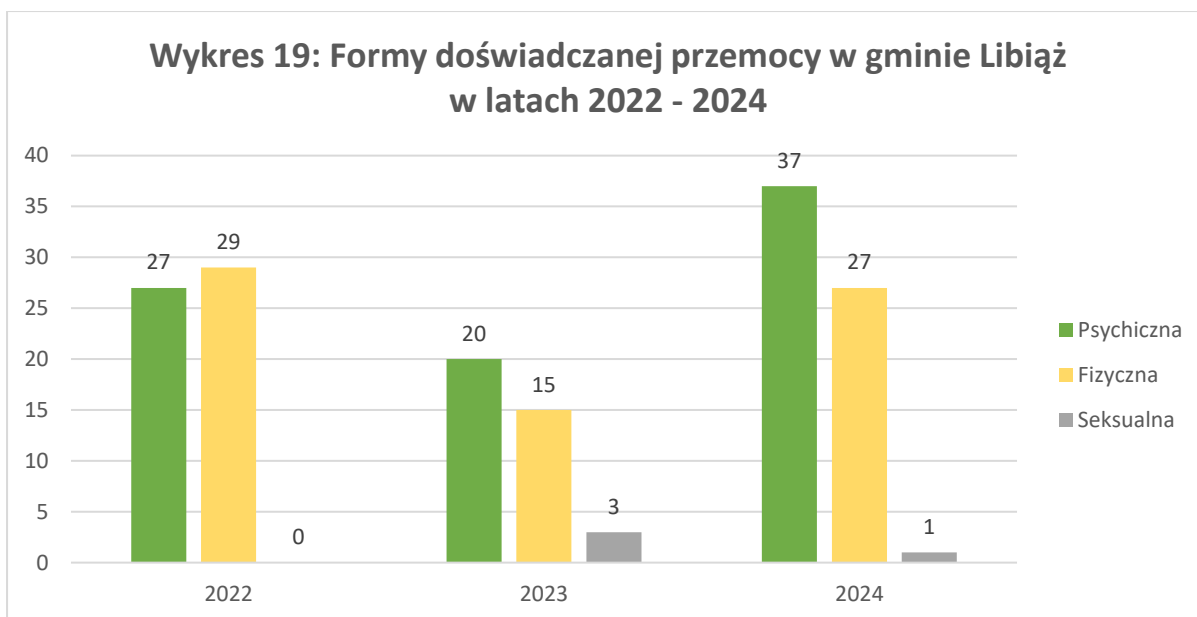

Źródło: opracowanie własne

Do pracy ze sprawcą i rodziną doświadczającą przemocy powoływano grupy diagnostyczno-pomocowe, które ustalały plan pomocy rodzinie dostosowywany do jej indywidualnych potrzeb. Zgodnie z procedurą „Niebieskie Karty” na spotkania zapraszano osobę, co do której istniało podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową oraz wzywano osobę podejrzaną o stosowanie przemocy w rodzinie. Uwagę zwraca fakt współwystępowania form przemocy, szczególnie psychicznej i fizycznej. Z danych zawartych w poniższej tabeli wynika, iż w latach 2022 – 2024 najczęściej zgłaszaną do Zespołu Interdyscyplinarnego w Libiążu formą przemocy w rodzinie była przemoc psychiczna, kolejno była to przemoc fizyczna, a następnie przemoc seksualna, która występuje tylko w jednostkowych przypadkach. W powyższym okresie nie odnotowano przemocy ekonomicznej (zaniedbania). W 2024 roku wszczęto aż 37 procedur „Niebieskie Karty” z powodu przemocy psychicznej, co stanowi 56,92% całości prowadzonych postępowań, 27 spraw dotyczyło przemocy fizycznej, a 1 seksualnej. Stosunkowo często występują jednocześnie dwie formy przemocy, tj. przemoc psychiczna i fizyczna. Z całości danych będących w posiadaniu Zespołu Interdyscyplinarnego w Libiążu należy wyciągnąć wnioski, że obie formy przemocy: psychiczna i fizyczna wykazują znaczne tendencje wzrostowe, a wzrost ten związany jest głównie ze zwiększeniem ujawniania przypadków przemocy domowej. Można domniemać, że jest to również wskaźnik wzrostu świadomości społecznej i odwagi osób doświadczających przemocy. W tym miejscu, należy podkreślić, że zmianie uległa skala i formy przemocy wobec osób zależnych w stosunku do osób stosujących przemoc, w szczególności dzieci.

W 2023 roku i w 2024 roku łącznie czworo dzieci zostało odebranych z rodziny z powodu bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową w trybie art. 12 a ustawy o przemoc domowej i umieszczono je w pieczy zastępczej. W 2022 roku nie odnotowano żadnego takiego przypadku.

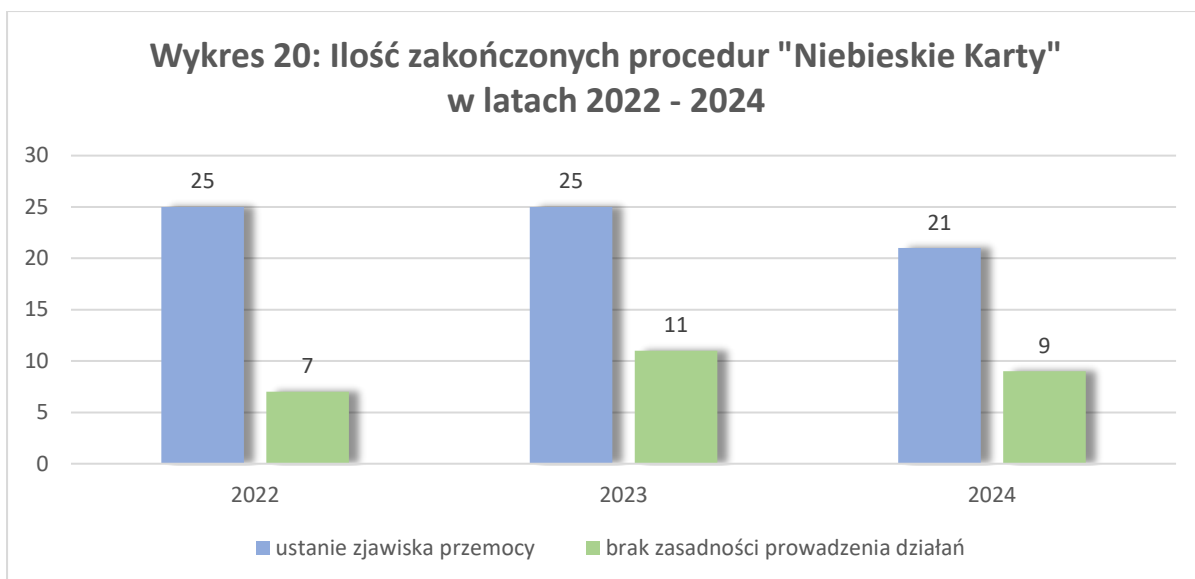
Nieznana jest skala ogółu zjawiska przemocy. Można domniemywać, że część przypadków występowania przemocy nie jest zgłaszana, przede wszystkim z obawy przed reakcją osoby stosującej przemoc, ale także z powodu silnej zależności (w tym ekonomicznej od osoby stosującej przemoc) oraz braku przekonania, że problem można skutecznie rozwiązać. Ważnymi barierami w zakresie zgłaszania przemocy przez osoby jej doświadczające są m.in. obawa przed oceną ze strony innych i pogodzenie się z własną sytuacją. Niewątpliwie przemoc może również nie być zgłaszana z powodu braku wiedzy świadczącej o jej symptomach.

Źródło: opracowanie własne

Powyższy wykres potwierdza wzrost zjawiska przemocy domowej. Biorąc pod uwagę 3 ostatnie lata, należy zaznaczyć, że problematyka przemocy jest trudna, a praca z osobami doświadczającymi przemocy i sprawcami przemocy jest długoterminowa, i w związku z tym wymaga dalszej analizy. Niezbędne jest zaangażowanie wszystkich służb zarówno funkcjonariuszy policji, pracowników ośrodków pomocy społecznej oraz innych podmiotów udzielających wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową.

Znacząca część procedur „Niebieskie Karty” wszczynanych jest zasadnie. W 2024 roku ze względu na brak zasadności prowadzenia dalszych działań zakończono 9 procedur, co stanowi 30% wszystkich zakończonych postępowań w tym roku. Liczba procedur „Niebieskie Karty” zakończonych danym roku z powodu ustania przemocy jest zawsze znacznie większa niż tych z powodu braku zasadności prowadzenia działań.

Źródło: opracowanie własne

Ilość wszczynanych procedur „Niebieskie Karty” w gminie Libiąż pokazuje skalę zjawiska przemocy domowej. Tendencje wzrostowe zauważalne są w całej Polsce. Ważne jest, to, że wzrasta liczba ujawnianych przypadków przemocy. Fakt ten świadczy o dobrym kierunku działań antyprzemocowych w gminie, co ukazuje również pozytywna ocena tych działań przez samych mieszkańców. Dalsze działania wszystkich służb powinny być skoncentrowane na konieczności podejmowania kroków związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej, szczególnie w takich sferach jak przemoc psychiczna. Dla ukazania skali zjawiska przemocy w gminie Libiąż ustalony został wskaźnik, który oparty jest na procentowym udziale osób doświadczających przemocy domowej pośród wszystkich mieszkańców gminy Libiąż. Należy pamiętać, że ustalając odsetek populacji rodzin/osób zagrożonych przemocą domową zawiera jedynie przypadki odnotowane. Na przełomie trzech ostatnich lat wskaźnik ten uległ podwojeniu.

Rok	2022	2023	2024
Odsetek populacji rodzin zagrożonych przemocą domową w gminie Libiąż	0,34 %	0,44 %	0,65 %

5. Działania profilaktyczne Zespołu Interdyscyplinarnego i Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu

W 2024r., podobnie jak w poprzednich latach, Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu oraz Zespół Interdyscyplinarny prowadzili na terenie gminy Libiąż następujące działania o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym w temacie przeciwdziałania przemocy domowej:

- systematyczne przekazywanie informacji o instytucjach pomocowych np. podczas spotkań grup diagnostyczno – pomocowych lub w czasie wizyt w środowisku,
- kolportaż ulotek, wizytówek, plakatów, poradników,
- organizacja udziału w konferencjach, szkoleniach, superwizjach, kursach,
- przeprowadzanie spotkań warsztatowych i spotkań indywidualnych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz rodziców i nauczycieli,
- organizacja kampanii społecznych (np. „Spokojna głowa – Nie jesteś sam. Nie jesteś sama”, „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczne wakacje”, „Dzieciństwo bez przemocy”),
- organizacja imprez integracyjnych dla rodziców i dzieci.

Łącznie działaniami profilaktycznymi w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej objęto 2660 uczniów, 2239 rodziców i 171 nauczycieli z terenu gminy Libiąż. Działania te były przeprowadzone przy współudziale przedstawicieli policji, oświaty i służby zdrowia. Podstawową formą wsparcia dla osób dotkniętych przemocą jest korzystanie ze specjalistycznego poradnictwa prawnego i psychologicznego. Udział osób objętych poradnictwem psychologicznym w stosunku do wszystkich prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” w danym roku wynosi: 2022r. - 54,23 %, 2023r. - 49,15 % oraz 2024r. – 39,44 %. Osoby doznające przemocy zainteresowane były bardziej pomocą psychologiczną, w mniejszym stopniu rodzinną i prawną. Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego w ostatnich trzech latach przedstawia poniższa tabela.

Rok	2022	2023	2024
Poradnictwo prawne	5	6	3
Poradnictwo psychologiczne	32	29	28

Na terenie gminy Libiąż działa również grupa wsparcia dla ofiar przemocy domowej oraz grupa samopomocy dla osób mających problemy opiekuńczo – wychowawcze z dziećmi. Zajęcia w obu grupach prowadzi psycholog zatrudniony w Ośrodku Pomocy Społecznej w Libiążu.

Dane zawarte w poniższej tabeli pokazują, iż łączna ilość powołanych grup diagnostyczno - pomocowych przez trzy ostatnie lata uległa podwojeniu. Sytuacja ta powtarza się również w przypadku liczby odbytych spotkań tych grup, gdzie spotkań w 2024 roku w porównaniu do roku 2022 było o 72 więcej. Spowodowane to jest zmianą przepisów oraz uwzględnionymi potrzebami.

Rok	2022	2023	2024
Liczba powołanych grup diagnostyczno - pomocowych	24	36	59
Liczba odbytych spotkań grup diagnostyczno - pomocowych	131	162	303

6. Podsumowanie

We współpracę międzyinstytucjonalną w zakresie przeciwdziałania przemocy angażuje się przede wszystkim Ośrodek Pomocy Społecznej w Libiążu oraz Komisariat Policji w Libiążu. Współpraca ta jest skuteczna dzięki długoletniej współpracy osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy. Fakt ten sprzyja szybkim komunikowaniu się oraz zwiększeniu decyzyjności w podejmowaniu działań. Natomiast współpraca z innymi instytucjami – zwłaszcza szkołami i ośrodkami zdrowia – oceniana jest jako poprawna, z niewielkim wpływem na skuteczność rozwiązywania problemu przemocy domowej z tendencją poprawy efektywności i skuteczności wspólnie podejmowanych działań. Rola placówek oświatowych oraz ochrony zdrowia skierowana jest w szczególności na wczesne diagnozowanie występowania przemocy. Można stwierdzić, że nie są wykorzystywane w pełni zasoby jakimi dysponuje gmina. Część działań, takich jak np. wypełnienie formularza „Niebieskie Karty”, mimo obowiązujących w tym zakresie przepisów prawa, jest sędowana przez oświatę i służbę zdrowia na pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu. Tym, co jest cenne we współpracy międzyinstytucjonalnej jest przede wszystkim możliwość udzielania kompleksowej pomocy rodzinie na podstawie wszechstronnej, pogłębionej i trafnej diagnozy. Słabością jest natomiast rozproszenie odpowiedzialności poszczególnych instytucji.

7. Wnioski, rekomendacje oraz ewaluacja

Zdaniem socjologów kulturowo uwarunkowanym źródłem konfliktów rodzinnych jest współczesny model rodziny, który izoluje ją od otoczenia. Rodzina boryka się sama ze swymi

problemami, bez wsparcia z zewnątrz. Przez ostatnie kilka lat jednym z sygnałów stale podnoszącej się świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy jest ciągle rosnąca liczba zgłaszanych aktów przemocy i wdrażania procedury „Niebieskie Karty.”

W psychologicznym spojrzeniu na przemoc domową uwagę zwraca się na bezradność i cierpienie ofiary, odsłaniane są mechanizmy sterujące przemocą. Relacje rodzinne oparte na przemocy i akceptowanej agresji powodują powielanie takich wzorców w szerokich relacjach społecznych. Maltretowane kobiety najczęściej nie potrafią obronić swoich dzieci przed sprawcą. Dzieci te w dorosłym życiu niejednokrotnie nie potrafią bronić siebie, swoich bliskich lub sami w przyszłości stają się sprawcami przemocy w swoich rodzinach. Skala zjawiska przemocy domowej, a także próba wskazania odsetka rodzin narażonych na przemoc, jest bardzo trudna do zdiagnozowania i zidentyfikowania, ponieważ nadal wiele przypadków stosowania przemocy nie zostaje ujawnionych. Bardzo często wszelkie działania przemocowe dzieją się w zaciszu rodziny, co jest wręcz niemożliwe do oszacowania. Aspekt psychologiczny i poczucie wstydu powodują, że osoby doświadczające przemocy nie chcą by krąg ich najbliższych osób wiedział, że w ich rodzinach dochodzi do aktów przemocy. W wielu społeczeństwach nadal funkcjonuje przyzwolenie na stosowanie przemocy. Wzorce przekazywane z pokolenia na pokolenie, powszechnie panujące przysłowia, mity oraz stereotypy uniemożliwiają prawidłowe reagowanie na akty przemocy, zmuszają ofiary do milczenia, a sprawców utwierdzają w przekonaniu, że są bezkarni.

Przeprowadzane przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego i pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu badanie ankietowe pozwala na wyciągnięcie kilku bardzo ważnych wniosków. Po pierwsze stosunkowo wysoki odsetek mieszkańców, bo aż 110 osób na 332 osoby biorących udział w badaniu ankietowym, stwierdziło, że doświadczyło w swoim życiu przemocy. Po drugie, w stosunku do 83 osób z tej grupy badanych, była stosowana przemoc psychiczna, a częstotliwość jej występowania jest większa niż 10 razy. Po trzecie prawie połowa badanych (150 osób) była świadkiem przemocy domowej w stosunku do innych osób, a spośród nich aż 102 osoby nie zareagowały i nie podjęły żadnych działań. Po czwarte ankietowani byli najczęściej świadkami stosowania przemocy wobec innych osób dorosłych (68 mieszkańców), które nigdzie nie zgłosiły tego faktu i nie zwróciły się do instytucji o udzielenie pomocy.

Na podstawie analizy oraz interpretacji otrzymanych za pośrednictwem badań ankietowych informacji i danych należy wywnioskować, że niezwykle kluczową kwestią jest informowanie dorosłych mieszkańców gminy o formach pomocy osobom dotkniętym przemocą. Mieszkańcy znają w swoim otoczeniu rodziny, w których przemoc domowa ma miejsce, a mimo tego z nie do końca znanych powodów, nie podejmują żadnych działań zmierzających do udzielenia im pomocy. Konieczne jest zatem podejmowanie takich działań, których realizacja przyczynić się może do

ograniczenia zjawiska przemocy domowej lub wyeliminowania negatywnych jej skutków wśród społeczności lokalnej. Działania te powinny zmierzać przede wszystkim do:

- wzrostu wiedzy i świadomości mieszkańców w zakresie rozpoznawania różnych form przemocy domowej i jej objawów (głównie przemocy psychicznej),
- wzrostu wiedzy i świadomości mieszkańców na temat skutków i konsekwencji przemocy domowej dla jej ofiar i sprawców,
- poprawy skuteczności diagnozowania oraz wykrywania przypadków przemocy domowej i jej ograniczania.

Działania te mogłyby przyjąć formę:

- zwiększenia liczebności akcji uświadamiających (wykładów, prezentacji, spotkań z ekspertami w szkołach, klubach, świetlicy środowiskowej),
- kolportażu materiałów informacyjnych (internet, stałe punkty kolportażu),
- kampanii informacyjno - edukacyjnych o zasadach i obowiązujących procedurach prawnych w zakresie zwalczania przemocy w rodzinie, ścigania sprawców tego rodzaju zachowań oraz poszerzenie oferty pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej,
- wzmacnianie współpracy i wymiany informacji pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz rodzin uwikłanych w problem przemocy,
- zapewnienia środków finansowych na podnoszenie kompetencji kadry pracującej w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej,
- dostosowania ilości osób realizujących zapisy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do zdiagnozowanych potrzeb.

Działania te powinny objąć swym zasięgiem przede wszystkim osoby doświadczające przemocy domowej, jej świadków, sprawców oraz osoby zagrożone tym zjawiskiem osoby starsze, niepełnosprawne, członków rodzin wielodzietnych i wielopokoleniowych.

Rezultatem tych działań powinien być wzrost wiedzy i świadomości mieszkańców o formach i rodzajach przemocy domowej, większa efektywność i skuteczność diagnozowania jej przypadków oraz zwiększenie wiedzy, a tym samym motywacji mieszkańców do bardziej świadomego i aktywnego przeciwstawiania się tego rodzaju zachowaniom.

Spis treści do diagnozy występowania zjawiska przemocy domowej na terenie gminy Libiąż.

1.	Wstęp	47
2.	Kampania informacyjno - edukacyjna	49
3.	Forma i cele badania ankietowego	49
3.1.	Wyniki ankiet	50
4.	Procedura „Niebieskie Karty” w Gminie Libiąż w latach 2022-2024r.	61
5.	Działania profilaktyczne Zespołu Interdyscyplinarnego i Ośrodka Pomocy Społecznej w Libiążu	69
6.	Podsumowanie	70
7.	Wnioski i rekomendacje	70
8.	Ewaluacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2023-2028	72